Turkish Studies *Social Sciences*

Volume 14 Issue 5, 2019, p. 2463-2500

DOI: 10.29228/TurkishStudies.32642

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 22.08.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 15.10.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (26.08.2019)-Referee 2 (05.09.2019)

This article was checked by iThenticate.

MİTOLOJİK VE EFSANEVİ UNSURLARIN TURİSTİK ÇEKİCİLİK ÜZERİNE ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: GİRESUN ADASI ÖRNEĞİ

*İbrahim SEZER**

ÖZ

Mitolojik öyküler ve efsaneler, masalsı anlatımlarıyla, olağanüstü yeteneklere ve özelliklere sahip kahramanlarıyla, ilgi çekici ve insanı sürükleyen olay örgüleriyle, insanları cezbedebilmektedir. Dolayısıyla mitolojik öyküler ve efsanelerde ismi geçen yerler de bu ilgiden nasiplenebilmektedir. Mitolojik öykülerin ve efsanelerin geçtiği yerlere yapılan turlarda ziyaretçilerin en çok ilgi gösterdiği unsurlardan birisi de gezdikleri yerlerle ilgili olarak anlatılan efsane ve mitolojik olaylardır. Anadolu coğrafyası da başta Yunan mitolojik öykü ve hikâyeleri olmak üzere pek çok mitolojik öyküler ve efsanenin doğuş yeri olarak dikkat çekmektedir.

Giresun ili de bu bakımından ilgi çekici birçok efsane ve mitolojik öykünün ortaya çıktığı yerlerden birisidir. Bu bağlamda çalışma sahamız olan Giresun Adası, başta Altın Post Efsanesi olmak üzere çeşitli efsane ve mitolojik öykülere ev sahipliği yapmıştır. Bu çalışmada Giresun Adası'nın bağlantılı olduğu mitolojik öykülerin ve efsanelerin, adanın turizm potansiyeline olan etkilerinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Çalışmada araştırma yöntemi olarak hem nicel hem de nitel verilerin olduğu örnek olay (durum çalışması) yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak; gezi-gözlem, anket ve mülakatlardan yararlanılmıştır. Bu kapsamda adanın doğal, tarihi ve kültürel özellikleri ile mitolojik öyküleri ve efsaneleri incelenmiş, adaya yönelik turistik aktiviteler ve projeler araştırılmıştır. Ayrıca Giresun Adası'nın mitolojik özelliklerinin halk nezdindeki durumunu belirlemek amacıyla 2019 yılının ilkbahar ve yaz aylarında basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle Giresun kentinde yaşayan 363 kişiye anket uygulaması gerçekleştirilmiş, konumuzla bağlantılı kamu kurumu yetkilileri ve sivil

* Doç. Dr. Giresun Üniversitesi, E-posta: ibrahimsezer@mynet.com

toplum temsilcilerinden bir kısmıyla da mülakatlar yapılmıştır. Yaptığımız araştırmalar neticesinde, Giresun Adası'nın başta mitolojik öyküleri ve efsaneleri olmak üzere, tarihi kalıntıları ve doğal özellikleriyle değerlendirilebilecek düzeyde turizm potansiyeline sahip olduğu, ankete katılanların da adanın turizme kazandırılmasını destekledikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ankete katılanların bu konuda günümüze kadar yapılan çalışmaları yeterli bulmadıkları da gözlenmektedir. Dolayısıyla böylesine kıymetli bir kültür ve tabiat varlığına istenilen düzeyde ilgi gösterilmediği, günümüze kadar adanın turizme açılması için gerekli olan başta ulaşım olmak üzere çevre düzenlemesinin ve donatıların, tanıtımın ve markalaşmanın yeterli ölçüde yapılmadığı gözlenmektedir. Ayrıca ilgili kişilerle yaptığımız mülakatlarda da belirtildiği üzere adanın özellikle mitolojik ve arkeolojik açıdan değerlendirilebilecek özelliklerine daha fazla dikkat çekilmesi gerekmektedir. Günümüzde özellikle DOKAP tarafından desteklenen proje başta olmak üzere adaya yönelik ayağı yere basan ve uzun vadeli planlamalara dayanan proje ve planlamaların, adanın sürdürülebilir bir şekilde, turistik değerlerinin korunarak turizme kazandırılabilmesine dikkate değer katkılar yapacağı kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Giresun Adası, Mitoloji, Efsane.

EVALUATION OF THE EFFECTS OF MYTHOLOGICAL AND LEGENDARY ELEMENTS ON TOURISTIC ATTRACTION: GİRESUN ISLAND EXAMPLE

ABSTRACT

Mythological stories and legends lure people with their epic storytelling, their heroes with extraordinary abilities and features and event patterns engaging people. Therefore, the mythological stories and the places that are named in legends can benefit from this interest. One of the most interesting elements of the tours to the places where mythological stories and legends are created is the myths and mythological events that are described in relation to the places that can be visited. The Anatolian geography also draws attention to many mythological stories and legends, especially Greek mythological stories and tales.

Giresun province is also one of the places where many interesting myths and mythological stories emerged in this respect. In this context, Giresun Island, which is our study subject, has hosted various myths and mythological stories, especially the Altın Post legend. In this study, it is aimed to reveal the effects of the mythological stories and legends that are linked to Giresun Island to the tourism potential of the island. It was preferred case study which includes both quantitative and qualitative data as a research method in this study. There were used travel-observation and survey form as data collection method. In this context, the island's natural, historical and cultural features and mythological stories and legends were examined and tourist activities and projects aimed at the island were also investigated. In order to determine the state of the mythological features of Giresun Island, in the spring and

summer of 2019, a simple random sampling method was carried out by a questionnaire to 363 people living in Giresun city and interviews are made with representatives of some public institutions and civil society entities related to our subject. As a result of our research, it is understood that Giresun Island has a tourism potential to be assessed especially with regards to mythological stories and legends, historical ruins and natural characteristics, the surveyed people supported adaptation of the island to tourism in this regard. However, it is observed that they do not think what has been done so far to be sufficient. Therefore, the presence of such a precious culture and nature is not interested at the desired level so far and environmental regulation and supply of equipment, promotion and branding activities are not sufficient to the extent possible for opening the island to tourism. In addition, as stated in our interviews with related persons, more attention should be paid to the features of Giresun Island which can be evaluated especially in terms of mythological and archaeological aspects. Today, we think that especially the project supported by DOKAP as a strong and long-term planning projects based on the island's sustainable, touristic values can make remarkable contributions to island to be a prominent touristic area.

STRUCTURED ABSTRACT

Mythological stories and legends lure people with their epic storytelling, their heroes with extraordinary abilities and features and event patterns engaging people. Therefore, the mythological stories and the places that are named in legends can benefit from this interest. One of the most interesting elements of the tours to the places where mythological stories and legends are created is the myths and mythological events that are described in relation to the places that can be visited. The Anatolian geography also draws attention to many mythological stories and legends, especially Greek mythological stories and tales.

There are some academic studies regarding Giresun Island. The first of these is an article by İltar and Temür (2018) entitled "An Ancient Settlement in the Eastern Black Sea: Aretias/Khalkeritis Island (Giresun Island)." This article examines the features of the ancient settlements of the island (İltar and Temür, 2018). The second is the work titled "Giresun Island from Past to Present" by Orenç (2013). This study discusses the historical development of the island (Orenç, 2013). In addition, there are studies conducted by Bekdemir and Sezer (2016) about the general features of the island and studies carried out by Kara Düzgün (2009), Gökşen (1999), Gökdağ and Gökşen (1998) about the legends of the island. There are also studies conducted by foreign scientists (Brooks, 2017; Fink, 2004; Graves, 2004; Berens, 2013) regarding the legend of Altın Post. In these studies, various features of the island are examined however the mythological features of the island and their effects on tourism are not discussed in detail. In our study, the natural and historical features of the island, especially the mythological features are discussed in detail and their effects on the tourism potential of the island are revealed.

Because of In this study, it is aimed to reveal the effects of the mythological stories and legends that are linked to Giresun Island to the

tourism potential of the island. It was preferred case study which includes both quantitative and qualitative data as a research method in this study. There were used travel-observation and survey form as data collection method. In this context, the island's natural, historical and cultural features and mythological stories and legends were examined and tourist activities and projects aimed at the island were also investigated. In order to determine the state of the mythological features of Giresun Island, in the spring and summer of 2019, a simple random sampling method was carried out by a questionnaire to 363 people living in Giresun city and interviews are made with representatives of some public institutions and civil society entities related to our subject.

Giresun province is also one of the places where many interesting myths and mythological stories emerged in this respect. In this context, Giresun Island, which is our study subject, has hosted various myths and mythological stories, especially the Altın Post legend. Giresun Island, which is one of the most important natural and cultural assets in Giresun city and its immediate vicinity, has remarkable tourism potential with its mythological, historical, archaeological and natural features. Giresun Island is particularly notable for its mythological stories and legends and is an important place in terms of mythology tourism. In addition, the ruins of fortifications, chapels, skeletons and tombs, large and small cubes, such as historical and archaeological ruins are also valuable in terms of historical and archaeological tourism and cultural tourism. In addition, it is a wintering place for endangered bird species such as tufted duck, arctic loon, velvet stocker and reproduction area for bird species like crested cormorants and with its bird population it is very suitable for ornithological observations. It can also be evaluated in terms of ecotourism types such as hiking, photo safari, landscape viewing, accompanied by both natural and cultural plants. Giresun Island was declared in 1991 as Second degree Natural and Archaeological Site due to its rich nature and cultural presence and as of 2019, an application has been made for registration on the UNESCO World Heritage Temporary List. In addition, the "Tourism and Botanical Park on Giresun Island" project supported by DOKAP in the context of promoting the island's natural and cultural assets for tourism is being carried out. Efforts are being carried out by public institutions such as GİRTAB, Giresun Provincial Directorate of Culture and Tourism. Giresun Island has investment support stipulated by private entrepreneurs in order to promote for tourism. For example, starting in 2015, a tour of the island is carried out by Altın Post boat owned by a private investor named Safir Tourism. Again, non-governmental organizations have support in this regard. For example, associations such as the Black Sea Ecological Development Association, chaired by Mr. Hakan ADANIR, have contributed to issues such as island tours and organizing yacht rallies. In this context, the fact that there are international tourism organizations such as "In Pursuit of Argonauts, Pursuit of the Golden Fleece" mythological yacht tour of DADDralli Black Sea 2019 (3 Countries, 1 Story), which is organized second time this year (2019), is especially very important in terms of recognition through mythological aspect of Giresun Island.

Strengths of Giresun Island:

- Giresun Island is the only island suitable for human life on the southeastern coast of the Black Sea.
- Giresun Island hosts various plants,
- Giresun Island offers favorable climatic conditions,
- Giresun Island is a breeding and wintering ground especially for birds,
- On the Island are the historical ruins of Roman, Byzantine and Ottoman periods,
- It is declared a Grade 2 Natural and Archaeological Site Area,
- Legends and mythological stories such as the myth of Golden Fleece, the myth of Prophet Joseph's Sculpture, the myth of Hamza Stone, the myth of Amazons, the myth on the love of the daughter of King Mithridates VI (of Pontus) for a poor shepherd of sheep take place on Giresun Island,
- Various activities are also held on the island during Aksu Festival,
- It is one of the most remarkable tourist destinations in Giresun City Center.

Weaknesses of Giresun Island:

- The potential of Giresun Island is discovered quite late and not enough effort is exerted to open it to tourism heretofore,
- The studies for the protection of flora and fauna in Giresun Island and for carrying them into the future are inadequate,
- Some cultigens are planted on the island in place of the natural vegetation on Giresun Island,

Opportunities for Giresun Island:

- The application for inclusion of Giresun Island into the tentative list of UNESCO World Heritage is made,
- Giresun Island is very close to Giresun City Center, Ordu-Giresun Airport and the Black Sea Coastal Highway and has an advantageous location for access,
- Daily guided yacht tours to Giresun Island are currently made,
- There are some efforts to open Giresun Island to tourism,
- There are ongoing archaeological excavations to unearth historical artifacts on Giresun Island,
- In parallel with the increase in the interest of people for mythological stories and legends, there is a growing desire for people to see the places where mythological stories take place,
- There is an increasing interest for Giresun and the places in the region where legends are said to take place,

- Regional and local public institutions such as DOKA, DOKAP and Giresun Governorship have intentions and projects aimed at reviving tourism on the Giresun Island and in the region,

Threats for Giresun Island:

- The island tours are interrupted by weather conditions and marine environment,
- The island tours can be done only in the May-September period partly due to weather conditions and partly due to breeding and wintering needs of the bird population,
- Volatile climatic conditions do not allow quite early reservations,
- There is always a possibility that the tour participants can suffer from nausea or headache,
- There is always a risk of damage to the vegetation and historical ruins of the island due to the lack of prominent navigation routes on the island.
- There is always a risk that vulnerable bird populations on Giresun Island may be adversely affected by touristic visits,
- The tours to Giresun Island can be adversely affected by bad weather conditions,
- The historical and archaeological on Giresun Island are severely damaged and the measures for their protection are insufficient,
- No financial support is provided to uncover the historical and archaeological ruins on the Giresun Island and consequently, there is a possibility that the historical artifacts may be exposed to wear and tear due to the delay of the excavations.
- The habitants of Giresun do not have enough information about the island's mythological and historical value and tourism potential.

As a result of our research, it is understood that Giresun Island has a tourism potential to be assessed especially with regards to mythological stories and legends, historical ruins and natural characteristics, the surveyed people supported adaptation of the island to tourism in this regard, however, they do not think what has been done so far to be sufficient. Therefore, the presence of such a precious culture and nature is not interested at the desired level so far and environmental regulation and supply of equipment, promotion and branding activities are not sufficient to the extent possible for opening the island to tourism. Today, we think that especially the project supported by DOKAP as a strong and long-term planning projects based on the island's sustainable, touristic values can make remarkable contributions to island to be a prominent touristic area.

Keywords: Giresun Island, Mythology, myth.

1. Giriş

Mitoloji ve efsane birbirine çok yakın kavramlar olup, halk arasında zaman zaman birbirlerinin yerine kullanıldıkları da gözlenmektedir. Mitoloji; *çok eski zamanlarda meydana gelmiş ve yaşamış olan ulusların inandıkları tanrıların, kahramanların, perilerin, devlerin hayat ve maceralarının anlatıldığı "mit"ler ve hikayeler* olarak ifade edildiği gibi aynı zamanda bunları inceleyen bilim dalı olarak da belirtilmektedir (Can, 1994:1). Nitekim Türk Dil Kurumu sözlüğünde de buna benzer bir tanımlama yapılmıştır. TDK sözlüğüne göre mitoloji; *hem bir ulusa, bir dine, özellikle Yunan, Latin uygarlığına ait mitlerin, efsanelerin bütünü hem de mitleri, doğuşlarını, anlamlarını yorumlayan, inceleyen bilim* olarak tanımlanmaktadır. Yine aynı sözlükte efsane; *eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence* olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Mitoloji ve efsane arasındaki farklar şunlardır; efsaneler tarihi devirler içinde meydana gelmiştir (Seyidoğlu, 1992:315). Efsanelerin zamanı tarihi zamandır. Efsanelerin zamanı mitlerin zamanından daha yakın bir geçmiştir (Kardeniz Yağmur, 2018: 318-327). Tarihi devirler içinde oluştukları için efsaneler mitlerden bu bağlamda ayrılırlar. Mitlerde zaman, başlangıç zamanıdır (Seyidoğlu, 1992:315). Mitlerdeki zaman tarih öncesine aittir. Mitoloji tarih değildir. Tarihi olaylar da mitolojinin sahasına girmez. Mitlerdeki olayların geçtiği yer başka bir dünyadır. Dünyadan daha evvelki bir dünyadır. Mitlerin dünyası gerçek dünyadan birçok yönüyle farklıdır. Bir açıdan bu dünyanın bozulmuş şeklidir. Efsanelerdeki yer, günümüz dünyasıdır (Kardeniz Yağmur, 2018: 318-327). Efsanelerin konusu bir olay, tarihi, dini bir şahsiyet veya belli bir yer olabilir. Mitolojiler, ilkel dönemlerin ve ilkel kültürlerin ürünleri oldukları halde efsaneler günümüzde oluşabilir (Seyidoğlu, 1992:315). Mitlerin kahramanları tanrılar ve yarı tanrılardır. Efsanelerde kahramanların olağanüstü güçleri bulunmaktadır; fakat, tanrı veya yarı tanrı değildirler (Seyidoğlu, 1992:315). Efsanelerin kahramanları dünyaya aittir. Sadece mitik efsanelerde ve tabiatüstü varlıklarla ilgili efsanelerde şahıslarda olağanüstülükler görülür. En azından efsane kahramanları yarı tanrı insanlar ve tanrılar değildir. Cinler ve diğer tabiatüstü varlıklar mit kaynaklıdır. Mit kahramanları sıradan değildir. Mitler yaratılışa dayanır ve geneldir. Efsaneler daha yerel ve daha bireyseldir (Kardeniz Yağmur, 2018: 318-327). Kaynaklarını mitolojiden, tarihten, dinden ve günlük olaylardan alan efsaneler, zamanla mitolojik olay ve kahramanların tarihi devirler içine yerleşmesiyle de meydana gelebilirler (Yılar, 2005:384).

Olağanüstü olayların ve hayali kahramanların abartılarak ve çeşitli süslemelerle anlatıldığı mitolojik hikayeler ve efsaneler insanların ilgisini bir hayli çekmektedir. Özellikle turistik gezilerde mitolojik hikayelerin geçtiği varsayılan yerlerin çekim gücünü artırmada bunlardan oldukça yararlanılabilmektedir. Bu türden anlatıların oluşturduğu gizem ve otantizm, turistik öğelerin cazibesini artırmakta, insanlarda oluşturdukları merak duygusuyla, seyahat etmeye teşvik eden güdülerden biri haline gelebilmektedirler.

Efsaneler ve mitolojik öğeler, turizmde şehir/bölge tanıtımında dolayısıyla destinasyon pazarlamasında etkili olabilecek unsurlar arasında yer almaktadır. Efsaneler bir bölgenin unutulmaz olmasını sağlayabilecekleri gibi gezilen ve ören yerlerinde anlatılan efsaneler o yerin anımsanmasında daha kalıcı bir etki meydana getirebilmektedir (Aktaş ve Batman, 2010:389-392). Böylelikle turistik destinasyonların pazarlanmasında bu türden gizemli ve merak uyandırıcı şeyler barındıran efsaneler ve mitolojik öğelerden yararlanılması önemli hale gelmektedir. Hatta bazı mitolojik öykülerden esinlenerek tasarlanan sembol ve simgeler de turistik destinasyona olan ilgiyi artırabilmekte ve markalaşmaya da katkı sağlayabilmektedir. Turistik destinasyonları ziyaret edenlerin de mit ve efsaneleri önemsedikleri yapılan bazı araştırmalarda ortaya çıkarılmaktadır. Nitekim Gül (2017), Amasya'ya gelen ziyaretçilerle ilgili olarak yaptığı araştırmada, ziyaretçilerin ezici bir çoğunluğunun, Amasya efsanelerini bir turizm çekiciliği olarak görmekte olduğunu; buna ek olarak ziyaretçilerin Amasya'ya geliş amaçları arasında efsanelerin etkili olduğunu ifade edildiğini belirtmektedir. Ayrıca Amasya'ya gelen ziyaretçilerin,

turist rehberlerinin Amasya ile ilgili efsaneleri bilmelerinden ve onları anlatmalarından mutlu olduklarını aktarmaktadır (Gül, 2017: 1075).

Kültür turizminin bir alt türü olarak da ifade edilebilen mitoloji veya efsane turizmi, mitolojik ve efsanevi olay ve unsurlarla ilgili yerlerin görülmesini, gezilmesini ve bunların ziyaret edilmesini kapsadığı gibi aynı zamanda bir nevi geçmişe yolculuk yapılması aktivitelerini de içermektedir. Günümüzde turistik destinasyonların imaj oluşturulması ve markalaşma çalışmalarında mitolojik ve efsanevi öğeler ve anlatımlar giderek daha yoğun bir şekilde vurgulanarak kullanılmakta, tanıtımlarda ve logolarda bunlara yer verilmektedir. Buna ülkemizden çok sayıda örnek verilebilir. Örneğin Yenipınar ve Yıldırım (2016) tarafından yapılan çalışmada, Muğla ilindeki Bodrum, Fethiye ve Datça belediyelerinin logolarında mitolojik öğelere yer verildiğini belirtmektedir (Yenipınar ve Yıldırım, 2016: 43). Mitoloji veya efsane turizminde zamanda yolculuk veya geçmişe yolculuk konseptleriyle ziyaretçiler için efsaneler ve mitolojik unsurlar görselleştirilmekte veya canlandırılabilir. Bütün bunlar, turistik destinasyonların çekim gücünün artmasına ve daha cazibeli hale gelmesine önemli etkiler yapabilmektedir.

Anadolu, mitolojik hikayeler ve efsaneler bakımından oldukça zengin bir kültür mirasına sahiptir. İlk çağlarda Anadolu’da çok tanrılı (paganist) bir din anlayışı yaygındı. Bu yüzden Anadolu için “Bin Tanrı İli” denilmiştir (Anonim, 2012:7). Bu topraklarda yaşayan farklı toplulukların, farklı tarihsel dönemlerde, farklı inançlar doğrultusunda ortaya çıkardıkları mitoslar, değişik yorumlarla tekrar tekrar yaşam bulmuş, çeşitlenmiş, yeni öykülerde biçimlenmiş durumdadırlar (İndirkaş, 2007’den akt. Aktaş ve Batman, 2010 :375). Bu efsane bolluğu, Anadolu insanının duygu ve düşünce dünyasının ne denli zengin olduğunun ve hayal kurma becerilerinin oldukça gelişmiş olduğunun bir göstergesidir. Ülkemizin birçok yöresinde efsane ve mitolojik hikayelere rastlamak mümkündür. Bunlara örnek olarak; Şahmeran Efsanesi, Amazonlar, Denizkızı vb. mitolojik kaynaklı efsaneler verilebilir (Nar, 2014:68-70).

Giresun ili de mitolojik hikayeler ve efsaneler bakımından dikkate değer bir potansiyele sahiptir. Bu durum yapılan çalışmalarda da aktarılmaktadır. Akyol (2018)’e göre; efsaneler diyarı olan Giresun’da yüksek dağlara, değişik kaya formlu şekilli taşlara, kalelere ve türbelere efsaneler isnat edilmiştir. Bunlar kişi, olay ve yer adlarına sadık kalınarak meydana getirilen, sözlü gelenek aracılığıyla kişiler arasında yayılan, birçoğu olağanüstü unsurlar taşımakla beraber esas vasfı inandırıcılık olan ve belirli bir üslubu olmayan şifahi halk kültürü öğeleridir. Genellikle dini nitelik taşıyanlardan oluşan bu efsane ve söylencelerin önemli bir bölümü evliya menkıbelerinden ibaret olmasına rağmen insan hayalinin anlamlar katabildiği taşlar ve kayalar, çeşitli doğa olayları ve hazinelerle ilgili efsane ve söylenceler de oldukça fazladır (Akyol, 2018:3-5).

Gökşen (1999) ve Akyol (2018)’e göre Giresun ilindeki efsaneler şu şekilde sınıflandırılabilir; İlki evliyalara, türbeler, şahıs isimleri, tarihi, dini yapılar ve evliya malları, Hz. Ali ve Hz. Hızır ile ilgili olan dini efsanelerdir. Bunlardan en bilinenlerine örnek olarak Yakup Halife, Şeyh Mustafa ve Akkoyunlu Hükümdarı, Zun evliyası, Şeyh İdris ve kızıl geyikler, Kelete değirmeni, Hasan Şeyh Hz.’lerin tekke kazanı vb. efsaneleri verilebilir. İkincisi taşlar ve kayalarla ilgili efsanelerdir. Bunlara örnek olarak Gelinkayası, Çobankayası, Gedikkaya, Hamza taşı, Yılan kaya ve Sulca kaya vb. efsaneler verilebilir. Üçüncüsü yer adlarıyla ilgili efsanelerdir. Avutmuş, Ağa Köprüsü, Erimez Tepesi, Ulu Burnu, Karabulduk vb. efsaneleri bunlara örnek olarak verilebilir. Dördüncü olarak hayvanlarla ilgili efsaneler mevcuttur (Gökşen, 1999:VI-XI; Akyol, 2018:23-24). Elik keçi, guvalak, çürük çaylak, altın yaslı yılan, ana geyik vb. efsaneler buna örnek olarak verilebilir. Beşincisi torbadaki fareler, cin, karga, cadı, orman adam gibi olağanüstü yaratıklarla ilgili olan efsanelerdir. Bunların yanı sıra Giresun ilinde Kocakarı soğuğu efsanesi gibi tabiat hadiseleriyle ilgili olanların yanı sıra evliya ağacı efsanesi gibi ağaçlarla ilgili olan efsaneler; Türklerle baş edilmez efsanesi gibi tarihi efsaneler; altın beşik efsanesi gibi define ve hazinelerle ilgili olan efsaneler ve kral kızı, Karaoğlan gibi aşk efsaneleri de mevcuttur (Gökşen, 1999:VI-XI).

Giresun ilinde bunlara ek olarak Giresun Adası'yla ilgili olan mitolojik hikayeler ve efsaneler de mevcuttur. Bu bağlamda Giresun Adası'nın mekan oluşturduğu Altın Post efsanesi, Hz. Yusuf'un Heykeli efsanesi, Hamza Taşı efsanesi, Amazonlar efsanesi, Kral Mithridates'in Kızı ile Çobanın Aşkı efsanesi gibi mitolojik hikayeler ve efsaneler de oldukça bilinmektedir. Bunların hepsinin ortak özelliği çalışma sahamız olan Giresun Adası'yla bağlantılı olan efsaneler olmalarıdır. Bu bağlamda Giresun Adası, pek çok mitolojik hikaye ve efsaneleriyle mitoloji turizmi açısından dikkate değer bir potansiyel meydana getirmektedir. Giresun Adası sadece bu açıdan değil barındığı tarihi yapılarıyla tarihsel turizm açısından, arkeolojik eserleriyle arkeoloji turizmi açısından, barındırdığı çeşitli kuşlar nedeniyle ornitoloji açısından, bitkiler ve diğer doğal ortam unsurları nedeniyle de ekoturizm açısından dikkati çekmekte olan bir turistik mekandır.

2. Araştırmanın Amacı ve Metodu

Efsane ve mitler, her zaman insanların ilgisini çekmişlerdir. Gizemli ve olağanüstü özelliklerin akıcı bir anlatımla yer bulduğu bu ilgi çekici anlatılar, onları dinleyenlerin hayal dünyalarının ve kültür durumlarının zenginleşmesine de katkı sağlamaktadır. Mitolojik öykü ve efsanelere mekan olmuş, kahramanlarını ağırlamış olarak bu anlatılarda geçen yerler de insanlar için merak ve hayranlık uyandırabilmekte, böyle yerlere yapılan geziler de oldukça rağbet görebilmektedir. Çalışma sahamız olarak Giresun Adası'nın seçilmesinde de bu durum etkili olmuştur. Çünkü Giresun Adası, mitolojik öykü ve efsaneleri bakımından oldukça önemli bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Başta Altın Post Efsanesi olmak üzere çeşitli mitolojik öykü ve efsanelerin bir mekanı olarak Giresun Adası, Giresun ilinin en önemli turistik zenginliklerinden birisidir. Altın Post Efsanesi gibi uluslararası düzeyde ilgi çekiciliği olan efsanenin bir ayağının da Giresun Adası'nda geçmesi, bunun uluslararası düzeyde yabancı araştırmacıların kaleme aldıkları mitoloji kitaplarında (Brooks, 2017; Fink, 2004; Graves, 2004; Berens, 2013) bahsedilmesi, 1984 yılında Altın Post rotasını takip eden Tim SEVERİN'le başlayan ve günümüzde uluslararası mitolojik yat turlarıyla devam eden gelişmeler, Giresun Adası'nın mitolojik özelliğinin sadece ulusal değil uluslararası düzeyde ön plana çıkmasına ve bundan Giresun ili ve bölgenin katkı sağlamasına vesile olabilir.

Giresun Adası'yla ilgili olarak bazı akademik çalışmalar mevcuttur. Bunlardan ilki İltar ve Temür (2018) tarafından kaleme alınan Doğu Karadeniz'de Antik Bir Yerleşim: Aretias/Khalkeritis Adası (Giresun Adası) başlıklı makaledir. Bu makalede adanın antik yerleşimlerine ait özellikler incelenmiştir (İltar ve Temür, 2018). İkincisi Örenç (2013) tarafından kaleme alınan "Geçmişten Günümüze Giresun Adası" başlıklı çalışmadır. Bu çalışmada adanın tarihi gelişimi ele alınmıştır (Örenç, 2013). Bunlara ek olarak adanın genel özellikleriyle ilgili olarak Bekdemir ve Sezer (2016), adayla ilgili efsanelerle ilgili olarak Kara Düzgün (2009), Gökşen (1999), Gökdağ ve Gökşen (1998) tarafından yapılan çalışmalar mevcuttur (Bekdemir ve Sezer, 2016; Kara Düzgün, 2009; Gökşen, 1999; Gökdağ ve Gökşen 1998). Ayrıca Altın Post Efsanesi'yle ilgili olarak gibi yabancı bilim insanları tarafından yapılan çalışmalar da (Brooks, 2017; Fink, 2004; Graves, 2004; Berens, 2013) bulunmaktadır. Bu çalışmalarda adanın çeşitli özellikleri incelenmiş ve adanın mitolojik özelliklerine ve bunların turizme olan etkilerine detaylı olarak değinilmemiştir. Eldeki bu çalışmamızda ise adanın başta mitolojik özellikleri olmak üzere doğal ve tarihi özellikleri detaylı bir şekilde ele alınmış, bunların adanın turizm potansiyeline olan etkileri ortaya konulmuştur.

Dolayısıyla çalışmamızdaki başlıca amaç, Giresun Adası'nın bağlantılı olduğu mitolojik öykülerin ve efsanelerin, adanın turizm potansiyeline olan etkilerinin ortaya çıkarılması, bunun Giresun ilinin ve bölgenin turistik kapasitesine olabilecek katkılarının incelenmesidir. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak hem nicel hem de nitel verilerin olduğu örnek olay (durum çalışması) yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak; gezi-gözlem, anket ve mülakatlardan yararlanılmıştır. Bu kapsamda adanın doğal, tarihi ve kültürel özellikleri ile mitolojik öyküleri ve efsaneleri araştırılmıştır. Ayrıca Giresun Adası'nın mitolojik özelliklerinin halk nezdindeki durumunu belirlemek amacıyla 2019 yılının ilkbahar ve yaz aylarında basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle Giresun kentinde yaşayan 18 yaş

ve üzerindeki 363 kişiye anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Konumuzla bağlantılı kamu kurumu yetkilileri ve sivil toplum temsilcilerinden bir kısmıyla da mülakatlar yapılmıştır. Anket ve mülakat soruları, çalışmamızda halkın ve ilgililerin görüşlerinin de değerlendirilmesi ve çalışmaya katkı yapması bağlamında oluşturulmuş çoktan seçmeli, kapalı ve açık uçlu sorulardan meydana gelmektedir. Bu kapsamda GİRTAB (Giresun Turizm Altyapı Hizmet Birliği), Karadeniz Ekolojik Kalkınma Derneği, Altın Post teknesi yetkilileriyle mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca saha araştırmaları yapılarak, ada ve tur hakkında gezi-gözlem yöntemiyle bilgiler elde edilmiş ve tespitler yapılmıştır. Ada ile ilgili haritalar oluşturulmuş, iklim verileri ise Giresun Meteoroloji Müdürlüğü'nden temin edilmiştir. Çalışmamızın giriş kısmında mitoloji ve efsanelerle ilgili bilgiler verilmekte, daha sonra adanın doğal ve beşeri çevre özellikleri ortaya konulmakta, adanın mitolojik özellikleri anlatılmakta, Giresun kentinden katılımcılara adayla ilgili yapılan anket verileri değerlendirilmekte, adanın turizm aktivitesi ve swot analizi yapılmaktadır. Çalışmada son olarak da adayla ilgili sorunlara ve önerilere yer verilmektedir.

3. Giresun Adası'nın Doğal ve Beşeri Özellikleri

Etrafı sularla çevrili kara parçası olarak tanımlanan adalar, gerek sahip oldukları doğal güzellikleriyle gerekse tarihi ve kültürel açıdan taşıdıkları değerleriyle insanların ilgisini çekmektedir (Bekdemir ve Sezer, 2016:63). İnandık (1971)'e göre; adalar ya karaların yakınında ya da kıyıdan uzakta okyanusların ortasında bulunur. Adalar; kara yakını adaları ve okyanus adaları olmak üzere ikiye ayrılır. Kara yakını adalar da kendi içerisinde şelf adaları, tektonik adalar ve girland (volkanik) adalar olmak üzere üç kısma ayrılır. Bunlardan şelf adaları, şelf sahasının en yüksek ve su dışında kalan kısımlarıdır. Bunların kenarları çok girintili ve çıkıntılı durumdadır (İnandık, 1971: 122). Giresun Adası'nın, kıyıdan yaklaşık 1 mil açıkta yer aldığı için kara yakını adalar içerisinde, şelf adalarına örnek oluşturduğu kanısındayız. Adanın kıyıya yakın olması, liman ile ada arasında yapılan turun daha kısa zamanda ve yorucu olmadan yapılmasına katkı sağlamaktadır.

Harita 1. Giresun Adası'nın Lokasyonu.

Kıydan yaklaşık 1 mil (1 600 m) açıktaki bulunan Giresun Adası, Giresun kentinin kuzeydoğusunda yer almaktadır (Harita 1). Gedikkaya mevki karşısında yer alan Giresun Adası 38 507 m²'lik yüzölçümüne sahiptir (Anonim, 2015:12). Adanın en yüksek noktası denizden 24,8 m düzeyindedir (Sever, 2015a:11). Giresun Adası'nın da içerisinde olduğu bütün bu bölge, Altun, (2013)'e göre Kampaniyen-Maastrichtiyen (Üst Kretase) dönemlerine ait Fatsa Formasyonunun kapsamındadır. Altun, (2013)'e göre; bu formasyon; andezit, bazalt, tüf, aglomera, kumtaşı, marn, mikritik kireçtaşıdan oluşmaktadır. Andezitler, yeşilimsi gri renkli, iri feldispat kristalli, kırıklı ve soğuma çatlaklı olup, granitoidlerin kestiği ve tektoniğin yoğun olduğu kesimlerde epidotlaşma, silisleşme ve pişme izleri gözlenir. Kırıklar ve çatlaklar ikincil kalsit, klorit ve kuvars dolguludur. Bazaltlar, siyah renkli, subofitik dokulu, gaz boşluklu, gaz boşlukları ve çatlakları klorit, kuvars ve karbonat dolguludur. Tüfler, sarı kahverengi renkli, belirgin orta-kalın katmanlı, 3-4 cm ebatında andezit ve bazalt çakılları içermektedir.

Alglomeralar, kahverengi, gri renkli 0-20 cm boyutunda köşeli andezit, bazalt, karbonat ve dasitik lav kayaç parçaları kapsamakta, taneler volkanik hamur ile tutturulmuştur. Kumtaşı, gri, boz, yeşil renkli, ince-orta taneli, orta-kalın katmanlı, sert volkanik kırıntılı, kötü boylanmalı, yer yer taban yapıları ve çapraz katmanlanma gözlenmektedir. Genellikle yanal yönde sürekliliği olmayan kumtaşları, karbonat ve silis çimentolu haldedir. Kireçtaşları, pembe, krem renkli, ince taneli, ince orta katmanlı, mercekse, kırıklı ve az kıvrımlıdır (Altun, 2013:10).

Giresun Adası'nın da bulunduğu Giresun ili kıyıları genel olarak boyuna kıyılar veya pasifik tipi kıyılar olarak adlandırılan kıyı tipidir (Sever, 2015b:104). Başka bir deyişle falezli kıyılardır. Bu kıyılarda fazla girinti ve çıkıntı yoktur ve yüksek kıyılardır (Atalay, 1987:335). Genel olarak böyle olmakla birlikte ayrıntıda durum değişebilmektedir. Giresun kıyıları sık drenaj ağına sahip olması nedeniyle sırtlar arasında kurulan akarsu vadileri ve akarsuların oluşturduğu küçük deltalar bu devamlılığı bozmuştur (Sever, 2015b:104).

Giresun adası ve çevresinde denizaltı topoğrafyasının durumu konusunda şunlar söylenebilir. Atalay (1987)'ye göre, denizaltı topoğrafyası bakımından Karadeniz; kıta sahanlığı veya şelf, kıtasal yamaç, kıtasal yamaç eteği ve abisal ova veya derin deniz düzlüğü olarak dört bölüme ayrılır (Atalay, 1987:315). Giresun Adası'nın da bulunduğu Anadolu kıyılarında kıta sahanlığı oldukça dardır. Hatta kıta şevi de oldukça eğimlidir ve çok hızlı bir şekilde 1500-2000 m derinliklere geçilir (İnandık, 1971:115). Yaklaşık karadan 1 mil uzakta bulunan adaya kadar derinliğin 300 m'ye kadar düşmesi, kıta sahanlığının oldukça dar olduğunun bir göstergesidir (<https://portal.emodnet-bathymetry.eu/>). Bu durum, ada ve çevresinde yapılabilecek projeler ve düzenlemelerde dikkate alınması gereken özelliklerdendir.

Giresun ve yakın çevresinde Karadeniz iklimi hakimdir. Erinç'in iklim sınıflandırmasına göre; Giresun ili, çok nemli kategoride sınıflandırılmaktadır (MGM, 2016). Bu iklimde her mevsim yağışlıdır ve su sıkıntısı görülmemektedir. Yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı fazla olmayıp, yazlar nispeten serin, kışlar ise kıyı kesimlerde ılık geçmektedir. Karadeniz iklimi, araştırma sahamız olan Giresun Adası'nın bulunduğu Doğu Karadeniz'de diğer kesimlere oranla fazla yağışlı ve sisli özellikler göstermektedir (Atalay, 1997:146-147). Denizel etkilerin çok kuvvetli bir şekilde etkili olduğu bu iklimde yaz ayları pek fazla sıcak geçmediği, kış aylarında ise aylık sıcaklık ortalamalarının 0 °C'nin altına hiç düşmediği gözlenmektedir. Bu özellikleriyle Doğu Karadeniz termik rejimi, tipik okyanusal rejime yakınlık gösterir. Karadeniz ikliminin görüldüğü Doğu Karadeniz, ülkemizde bağıl nemin, bulutluluğun en fazla olduğu yer olmanın yanı sıra ülkemizin en bol yağış alan kesimidir. Doğu Karadeniz kıyı kuşağında cephesel depresyonların geçişine bağlı olarak yağış miktarları yüksektir ve burası ülkemizin en nemli bölgesidir. Karadeniz yağış rejiminde her mevsim hatta her ay yağış düşmektedir (Koçman, 1993: 25-79). Bölge ikliminin bütün bu özellikleri, denize komşu olmaktan ve kıyıya paralel dağ sıralarının varlığından kaynaklanmaktadır. Denizin varlığı, kıyı yakınında mevsimlik sıcaklık farklarının azalmasına ve nemin artmasına yol açabilmektedir. Kıyının hemen gerisinde yükselen dağ sıraları ise sıcaklık ve yağış bakımından denize bakan yamaçlarla diğer kesimler arasında farklılıkların oluşmasına neden olabilmektedir (Arınç, 2014:191).

Giresun Adası ve yakın çevresindeki iklim olaylarını yorumlamak için en yakınında bulunan Giresun Merkez İlçesi Kale Mahallesi'nde yer alan Giresun Meteoroloji Müdürlüğü'ne ait meteoroloji istasyonunun uzun yılları kapsayan gözlem verilerinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda bu çevrede yıllık ortalama sıcaklık 14,5 °C olup, aylık sıcaklık ortalamaları en yüksek 24 °C'yi geçmemekte, en düşük ise 7 °C'nin altına düşmemektedir. Yıllık sıcaklık amplitüdü de çok yüksek değildir. Bu bağlamda bu çevredeki sıcaklık koşulları ılıman bir karakter göstermektedir. Bu ılıman özellik adaya yapılan turları olumlu etkilese de geçiş mevsimleri ile kış mevsimindeki düşük sıcaklıklar ada turunu olumsuz etkileyebilir. Yıllık toplam yağış miktarı 1270,5 mm gibi ülkemiz ortalamasının bir hayli üzerindedir. En fazla yağış sonbahar mevsiminde özellikle ekim ayında görülürken, en düşük yağış ilkbahar mevsiminde özellikle mayıs ayında görülmektedir. Yağışın her mevsim ve her ay düşmesi, yağış

miktarının ve yağış olasılığının yüksek olması, ada turlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu çevrede yıllık ortalama bağıl nem % 73,4 gibi yüksek düzeydedir. Bu yüksek nem düzeyi, yaz mevsiminde artan sıcaklıkla birlikte iklim konforunda olumsuz etki yapabilmektedir. Ortalama rüzgar hızı, yıl boyunca düşük olmakla birlikte kasım-nisan arası dönemde kuvvetli rüzgarlı ve fırtınalı gün sayısının artması denizde dalga yüksekliğini artırmakta ve adaya yapılan turların aksamasına neden olabilmektedir. Bu çevrede açık gün sayısının az (64 gün), bulutlu gün sayısının fazla olması (250 gün) adaya yapılan turların konforunda azalmaya yol açabilmektedir (Tablo 1). Aylık ortalama deniz suyu sıcaklıklarının yaz mevsiminde artış göstermesi, bu çevredeki deniz etkinliklerine olumlu katkı yapmakta ise de Giresun Adası turlarının Ege ve Akdeniz’de yapılan yat turlarından farklı olarak yüzme etkinliğini kapsamaması, kültür turu ve ada gezisi şeklinde olması nedeniyle, deniz suyu sıcaklıklarının değişiminden doğrudan önemli bir etkilenme durumu söz konusu değildir. Giresun Adası ile ilgili olarak iklim koşullarından kaynaklanan en önemli sorun, özellikle ekim-mayıs hatta 2019 yılında olduğu gibi temmuz ayına kadar olan dönemde havanın genelde kapalı, bulutlu, rüzgarlı, yağışlı olması ve denizdeki dalga yüksekliğinin artmasına yol açmasıdır. Altın Post teknesi yetkilileriyle de yaptığımız görüşmelerde de teyit edildiği üzere bu durum, zaman zaman ada turlarının iptal edilmesine, yarıda bırakılmasına veya yapılan turlarının konforunun ve tatmin ediciliğinin azalmasına neden olabilmektedir.

Tablo 1. Giresun’da bazı iklim elemanlarına ait değerler(1950-2017).

İklim Elemanı	0	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ort.Sıc. (°C)	7.3	7.2	8.2	11.5	15.5	20.1	22.8	23.2	20.2	16.3	12.6	9.5	14.5
Ort.Bağ.Nem(%)	67.9	68.8	72.9	76.2	79.1	76.1	75.8	75.7	76.1	75.7	70.0	67.0	73.4
Ort. Yağ. (mm)	123.1	96.9	92.0	76.6	71.7	78.9	74.4	88.7	126.3	168.0	148.0	125.9	1270.5
Rüzgar(m/sn)	1.3	1.4	1.4	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Aylık Açık Gün. Sayısı Ort.	4.00	3.50	3.80	3.80	4.90	7.60	7.00	6.70	6.40	6.20	5.90	4.70	64.50
Aylık Bulutlu Gün. Sayısı Ort.	20.90	19.00	19.80	19.80	21.70	20.80	21.80	22.40	21.10	21.10	20.30	21.40	250.10
Aylık deniz Suyu Sıc. Ort. (°C)	9.9	8.5	8.4	10.1	13.6	18.6	22.8	24.5	22.9	19.5	16.0	12.4	15.6

Kaynak: Giresun Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir.

Giresun Adası’nda bitki örtüsü özellikleri incelendiğinde, bilim insanlarının yaptığı araştırmalarda da tespit edildiği üzere kıyıya yaklaşık bir mil mesafede bulunan ada üzerinde yayılış gösteren türlerin çoğunun Giresun sahillerinde görülen otsu ve odunsu bitkilerle benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca ilgili kaynaklarda adaya özgü endemik bitki türünün tespit edilemediği ifade edilmektedir (Anonim, 2008: 15-16). Adanın floristik yapısını ana hatlarıyla kozmopolit türlerin oluşturduğu ve bitki türleri açısından adanın zengin olmadığı; defne, yalancı akasya, ısırgan ve şekeriboyası gibi bitkilerin hakim olduğu, adanın doğal florasında olmayan başka yerlerden getirilip dikilen kestane, incir, erik, nar vb kültür bitkilerinin olduğu ve 71 tür otsu ve odunsu bitki türünün adada var olduğu anlaşılmaktadır (Anonim, 2008: 15-16; Anonim, 2017:3). Başta defne ağaçları olmak üzere adadaki bitki türlerinin varlığı, ada içinde yapılan yürüyüş turlarının daha keyifli geçmesine ve turdan duyulan memnuniyetin artmasına katkı sağlayabilir (Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. Giresun Adası'ndaki bitki örtüsünden bir görünüm.

Giresun Adası, özellikle çeşitli kuş türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Adanın türü tehdit altında olan tepeli patka, karagerdanlı dalgıç, kadife ördek gibi kuş türlerinin kışlama ve tepeli karabatak gibi kuş türlerinin de üreme mekanı olduğu anlaşılmaktadır (Anonim, 2008: 19-20). Bunun dışında gümüş martı, küçük karga, karatavuk gibi kuş türleri de adayı üreme mekanı olarak kullanmaktadırlar. Bu bağlamda ada özellikle ornitolojik gözlemler bakımından önem taşımaktadır (Fotoğraf 2). Özellikle kış döneminde bu tür gözlemler yapılabilir. Bunun dışında ada 5 omurgalı ve çok sayıda omurgasız hayvan tespit edilmiştir (Anonim, 2008: 19-20). Giresun adası çevresi balık popülasyonları bakımından da zengindir. Karadeniz balık popülasyonu 108 adet balık türü içermektedir. Bunların 57 türü Akdeniz'den göç eder ve 22 türü de tatlı su kökenlidir. Karadeniz'de görülen balık türlerinin çoğu Giresun Adası'nın da içerisinde yer aldığı Giresun sahilinde görülmektedir. Bunlara örnek olarak hamsi, barbunya, dil balığı, istavrit, mezigit, levrek gibi balık türleri verilebilir (Anonim, 2013:40-41). Hem bu balık popülasyonları hem de su altı durumuyla Giresun Adası çevresinde dalış turları da yapılabilir.

Fotoğraf 2. Giresun Adası yakın çevresindeki kuş türlerinden bir görünüm.

Giresun Adası sadece doğal özellikler bakımından değil tarihi özellikleri bakımından da dikkat çekicidir. Örenç, (2009)'a göre Giresun Adası antik dönemlerde Aretias, Areos, Nesos, Puga, Chalceritis

(Roma Dönemi) ve zaman zaman Amazon adlarıyla anılmaktaydı (Örenç, 2009:40-41). Antik dönemlerde ada daha ziyade Amazon kadın efsanesiyle anılmakta, döneme dair eserlerde, Altın Post ve Amazon kadınları efsanesi için, Ares olarak adlandırılan adada inşa edilen tapınağa dair bilgiler mevcuttur. Giresun Adası'nın tarihi geçmişi Giresun ile paralellikler arz etmektedir (Örenç, 2009:40-41). Giresun kenti ve Adası'nın bulunduğu bu çevre, çok sayıda uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu bağlamda M.Ö. 2000'li yıllara kadar yerleşim gördüğü anlaşılan bu çevrede M.Ö. 15. Yüzyılda Azzi, M.Ö. 7. yüzyılda Miletliler, M.Ö. 7. yüzyılda Kimmer-İskitler, M.Ö. 6. yüzyılda Persler, M.Ö. 183'te Pontos Krallığı, M.Ö. 172'de Roma İmparatorluğu, M.Ö. 395'te Bizans İmparatorluğu ve daha sonraki dönemlerde sırasıyla Trabzon Rum Devleti, Çepni Türk Beyliği, Moğollar ve Osmanlı Devleti hüküm sürmüştür (Özmenli, 2013:I). Dolayısıyla Giresun Adası ve çevresinde yerleşim M.Ö. 2000'li yıllara kadar gitmiş olsa da Helenistik dönem (M.Ö. 330-30), Roma dönemi (M.Ö. 100-M.S. 400) ve Bizans dönemi (M.S. 400-1461) en yoğun geçen dönemlerdir (Anonim, 2015:12). Giresun Adası, Roma ve Bizans döneminde kutsallığını sürdürmüş ve bir tapınak yeri olarak işlevini devam ettirmiştir. Osmanlı hakimiyeti boyunca özellikle Ruslarla Karadeniz'de yapılan mücadelelerde önemli hale gelmiştir. Giresun Adası'nın önemi, Cumhuriyet döneminde yapılan ve günümüze kadar gelen Aksu Festivali'nin kapsamının genişlemesiyle daha da artmış, ilk defa 1993 Giresun Valiliği tarafından turizme açılmıştır (Örenç, 2009:42-49). Giresun Adası, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 17.05.1991 tarih ve 1029 sayılı kararı ile 2. Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır (Anonim, 2015:12). Günümüzde de ada, Giresun Kenti ve yakın çevresindeki en önemli doğa ve kültür varlıklarından birisi olarak dikkat çekmektedir.

Giresun Adası, böylesine köklü ve farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış olmanın bir getirisi olarak günümüze kadar varlığını sürdüren ve bizlere miras kalan tarihi ve arkeolojik eserlere ve kalıntılara ev sahipliği yapmıştır. Giresun Adası'nın bu zengin tarih ve kültür mirasının ortaya çıkarılması için 2011 yılından itibaren başlayan kazılar gerçekleştirilmektedir. Giresun Adası'nda 2011 yılında yapılan kazılarda Roma döneminde yapılmış tapınağın üzerine Bizans döneminde inşa edilmiş kilise kalıntıları gün yüzüne çıkarılmış, insan iskeletleri bulunmuş, Osmanlı ve Bizans dönemine ait sikke vb eşyalar, seramik kalıntısı, pişmiş toprak kapakları ve plastik mimari parçalar, Roma dönemine ait mozaik kalıntıları ortaya çıkarılmıştır (Anonim, 2015:12). 2012 yılında yapılan kazılarda insan iskeletleri, 2015 yılında yapılan kazılarda Manastır olarak adlandırılan bölgede Şapel ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca Şapel'in yanında iskelet ve mezar kalıntıları bulundu. 2. Açma olarak isimlendirilen alanda bir kısmının parçalanmış, iki tanesinin gün yüzünde olduğu büyük küpler ve dört adet küçük küpler ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra farklı dönemlere ait seramik ve cam parçaları, sikke ve madeni takı, seramik kase bulunmuştur (<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR-58223/giresun-adasi-kazi-calismalari.html>). Giresun Adası'ndaki kazılardan ortaya çıkarılan tarihi eserlerin bir kısmı Giresun Müzesi'nde sergilenmektedir (Fotoğraf 3). Giresun Müzesi Koordinatörlüğü'nde yürütülen bu kazıların önümüzdeki dönemde de sürdürülebileceği müze yetkililerince ifade edilmektedir.

Fotoğraf 3. Adadaki kazılardan ortaya çıkarılarak Giresun Müzesi'nde sergilenen tarihi eserlerden görünümüler.

Fotoğraf 4. Giresun Adası'ndaki tarihi kalıntılardan görünümüler.

Giresun Adası'ndaki kalıntılardan, çepeçevre surlarla çevrili olduğu anlaşılmaktadır. Surların yapımında taş işçiliğinin, Giresun Kalesi ile aynı tekniğe sahip olduğu gözlenmektedir. Bu yapının Pontuslular dönemine ait olduğu en gerçekçi olasılıktır. Tarihi kalıntılardan iki büyük şarap fıçısı, bir mabet harabesi, tapınak yeri, ayakta kalan surlar ve gözetleme kulesi en dikkat çekenleridir (Fotoğraf

4,5). Adanın doğu ucunda bulunan “Hamza Taşı” antik çağlardan kalma bir dikittir (Anonim, 2005:141; Anonim, 2008: 21-23).

Fotoğraf 5. Giresun Adası’ndaki bazı tarihi yapıların ve donatıların dağılımı (Fotoğraf:C. AKTAŞ).

4. Giresun Adası’nın Mitolojik Özellikleri ve Turizm Etkileşimi

Yukarıda ifade edilen doğal güzelliklere ve tarihi kalıntılara ev sahipliği yapan Giresun Adası, bunlardan daha ilgi çekici olarak, çeşitli mitolojik hikayelerle ve efsanelerle ilişkili olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda adayla ilgili olarak Altın Post efsanesi, Hz. Yusuf’un Heykeli efsanesi, Hamza Taşı efsanesi, Amazonlar efsanesi, Kral Mithridates’in Kızı ile Çobanın Aşkı efsanesi gibi mitolojik hikayeler ve efsanelerin olduğu bilinmektedir. Bunların hepsinin ortak özelliği çalışma sahamız olan Giresun Adasıyla bağlantılı olan efsaneler olmalarıdır. Bu bağlamda Giresun Adası, pek çok mitolojik hikaye ve efsaneleriyle mitoloji turizmi açısından dikkate değer bir potansiyel meydana getirmektedir.

Giresun Adası’yla ilgili mitolojik hikaye ve efsanelerden en bilineni Altın Post efsanesidir. Antik çağın en çok bilinen efsanelerinden birisi olan söz konusu efsane, hakkında çok sayıda kitap yazılan, belgeseller çekilmiş bir kültür (Akyol, 2018:275). Berens (2013)’e göre; efsaneye konu olan Altın Post, bir zamanlar Atahamas’ın çocukları olan Phriskos’la Helle’yi sırtına alıp, Yunanistan’dan Karadeniz’deki Kolkid (Kafkaslar) ülkesine kaçırın koçun Postudur. Kız kardeşi Helen, boğazları geçerken, denize düştükten sonra Phriskos, tek başına Kolkid’e ulaşır ve kendisini iyi karşılayan Kolkid kralı Aietes’e postu teslim eder. Aietes, bu eşsiz Postu, tanrı Ares’e adanmış bir korulukta muhafaza altına alır (Berens, 2013:39). İşte efsanenin ana teması, bu Altın Postun bulunmasına yönelik yapılan yolculuktur.

Brooks (2017)'e göre: dört bin yıllık bir geçmişi olduğu tahmin edilen bu kadim efsanenin kökleri Antik Yunanistan'a kadar uzanır ve İason isimli soylunun öyküsünü içermektedir. Rivayete göre İason, İolkos isimli bir yerin meşru kralıdır. İason'un anne ve babası bu yeri ele geçiren İason'un amcası olan Pelias'ın, İason'u öldüreceğinden endişe ettikleri için henüz bebekken gözlerden uzakta bir köye gönderirler. Yıllar sonra İason döner ve zaten onun hakkı olan tahtı geri almak ister. Amcası Pelias, bu talebi bir şartla kabul edeceğini ifade eder ve o şart ise Kolkhis (Kafkaslar)'teki meşhur Altın Post'u bu diyara getirmesidir (Brooks, 2017:7-8). Amcası Pelias, İason'a bunu başarırca kutsal kalıntıların, tahtın, asanın ve krallığın ona verileceğini de ekler (Berens, 2013:227). Pelias, bunun imkansız bir görev olduğuna inanır ve İason'un bu görevi kabul etmeyeceğini veya bu görev esnasında öleceğini düşünür. İason ise görevi kabul eder ve Kolkhis'e gitmek için Yunan kahramanlardan oluşan bir topluluk oluşturur. Bu topluluğun adı argonotlar (argonautlar)dır (Brooks, 2017:7-8). İason, daha sonra dönemin en zeki gemi yapımcılarından birisi olarak bilinen Argos'a gemi yapımı için başvurur. Argos, Argo adını verdikleri elli kürekli sağlam ve hafif bir gemi yapar (Berens, 2013:228). Argonotların ismi bu geminin isminden gelmektedir (Brooks, 2017:7-8). İason, gemi kaptanlığına seçilir. Ünlü kahraman Herakles ise geminin pruasındadır. Elli kahramandan oluşan gemi, Yunanistan'dan yola çıkar (Berens, 2013:228-229).

Argos gemisi, Yunanistan'ın Teselya bölgesindeki bir limandan denize indirilir. Argos gemisiyle Argonotlar, önce Lemnos Adası'na uğrarlar. Daha sonra Çanakkale Boğazı'na girmeden önce Semendire Adası'na uğrayıp, Marmara Denizi'ndeki Kapıdağ Yarımadası'na, oradan İstanbul Boğazı'na ulaşırlar. Burada fırtınanın etkisiyle Trakya'ya doğru savrulurlar. Daha sonra iki çarpışan kayanın arasından geçerek Karadeniz'e açılırlar. Karadeniz'de ilk olarak Maryandynlar'ın ülkesine uğrarlar. Daha sonra Amazonlar ülkesine ve Giresun Adası'na uğrayıp, Kolkhise varırlar. Altın Postu ele geçirip, Yunanistan'a yani kendi diyarı olan İolcus'a geri dönerler (Karagöz, 2007:39-46; (Berens, 2013:226-242; Brooks, 2017:168). İason, Altın Postu getirmesine rağmen, Kral Pelias, krallığını vermez, İason ve Karısı, Kral Pelias'ı öldürdükten sonra Corinth'e kaçır. Burada da üç evlat sahibi olur. Daha sonra başka biriyle evlenmek isterken, karısının hem evleneceği kadını hem de üç çocuğunu öldürmesi üzerine kendi canına kıyarak yaşamına son verir (Berens, 2013:241-242).

Bu dramatik efsanenin bizi ilgilendiren yönü, İason'un liderliğindeki Argonotların Altın Post'u bulmak için Kolkhis'e giderken, uğradıkları yerlerden birisinin de çalışma sahamız olan Giresun Adası olmasıdır. Efsanenin Giresun Adasıyla ilgili anlatımı Berens (2013)'e göre şöyledir; Argo gemisiyle Argonotlar, Pontus'un güney kıyılarında ilerlerken Aretias (Giresun) Adası'na ulaşırlar. Adada sadece kanatlarından ok kadar keskin tüyler fırlatan kuşlar yaşam sürmektedir. Gemi kıyıda ilerlerken, gemidekilerden Oileus, bir kuş tarafından yaralanır. Deneyimli bir kahraman olan Amphidamas'ın tavsiyesi üzerine miğferlerini takıp, parlak kalkanlarını ellerine alırlar. Korkunç çığlıklar atarak, adadaki kuşları ürküterek kaçmalarına neden olurlar ve adaya güvenli şekilde ulaşırlar. Adada dört gençle karşılaşılır ve bu gençler Kolkhis'e giden yolu göstermek için onlara katılırlar ve aynı zamanda Altın Post'un korkunç bir ejderha tarafından korunduğunu Kral Aietes'in aşırı zalim ve Apollon'un oğlu olduğu için insanüstü güçlere sahip olduğunu argonotlara anlatırlar (Berens, 2013:233). Böylelikle Argonotlar için önemli bilgiler vererek Altın Post'u bulmalarına katkı sağlamışlardır. Bazı rivayetlere göre ise Altın Post Giresun Adası'nda saklı durumdadır. Hatta Herkül dahil bir çok maceracının bu Altın Postu bulmak için defalarca adaya geldiği söylenmektedir (Akyol, 2018:122).

Böylelikle Giresun Adası, bu efsanevi yolculuğun önemli duraklarından biri olarak mitolojik açıdan oldukça değerli özelliklere sahiptir. Giresun Adası'nın tanıtımı ve markalaşması için de bu mitolojik avantaj büyük önem arz etmektedir. Nitekim Giresun Adası'yla ilgili tanıtımlarda Argonotlar ve Herkül ile Saka Türkleri'nin karşılaşması canlandırılmakta, temsili Herkül kıyafeti giymiş kişiler buraya gelen ziyaretçilere gösteri yapmakta ve beraber fotoğraf çektirilmektedir. Ayrıca bu efsaneye atıf yaparak Altın Post ismi verilen gezi teknesiyle yapılan Giresun Adası turlarında, adayı gezen ziyaretçilere, Altın Post efsanesi de anlatılmakta ve onların ilgileri çekilmektedir.

Giresun Adası'yla ilgili bir diğer efsane ise Amazonlar Efsanesidir. "A-mazon" kökünden türeyen Amazonlar, kelime olarak "memesizler" veya "göğüssüzler" anlamına gelmektedir (Graves, 2004:443; Fink, 2004:46). Amazon isminin çeşitli şekillerde yorumlandığı görülmektedir. Amazon adının çeşitli yorumlarının temelini bu savaşçı ve "erkek düşmanı" olan karakterlerinin neticesi oluşturmaktadır (Karagöz, 2007:53). Ok kullanan, mızrak atan, ava çıkan ve kadın işlerini küçük gören bu savaşçı kadınlar topluluğu, İskitler tarafından "erkek öldürenler" olarak nitelendirilmişlerdir. İlyada'da yaşlı Priamos, bir Amazon savaşından bahsetmektedir. Yaygın Amazon hikâyeleri, genellikle anaerik toplumların izlerini taşır. Bunun yanı sıra erkekler dünyasının silah kullanmayı bilen kadınlara karşı duyduğu korkuyu yansıtan birer ayna işlevine de sahiptirler. Amazon savaşları, vazo ressamlığında da yaygın bir konu olarak bilinmektedir (Fink, 2004:46). Rivayete göre bu kadınlar dünyaya gelen erkek çocukları sakat bırakır veya öldürürler. Sadece kız çocuklarını büyütmede ve iyi bir şekilde yay kullanıp, ok atabilmeleri için onların göğüslerinden birini küçük yaşlarda alırlardı (Graves, 2004:443).

Amazonlar Asyalı bir kavimdirler. Azak Denizi çevrelerinde İskitlere komşu oldukları bilinmektedir. Buradan Kolkid'e ve Herakles efsanelerinde büyük rol oynayan Themiskira ovasındaki Thermedon'a yerleşmişlerdir. Öyle görünüyor ki Yunanlılar, Amazonlar'la ilk kez burada karşılaşmışlardır. Yunan kahramanlık efsanelerinde Herakles ile Amazonlar arasında geçen savaşlar oldukça önemlidir. Efsaneye göre Eurisheus'un kızı Admede, Herakles'ten kraliçelik işareti olarak harp tanrısı Ares tarafından Amazon Kraliçesi Hippolyte'ye hediye edilen büyülü kemeri almasını ister. Herakles de bu kemeri almak için Amazon Kraliçesi Hippolyte'yi öldürmek zorunda kalır. Daha sonra da bu kemer, efendisinin kızı Admete'ye Herakles tarafından hediye edilir (Karagöz, 2007:58; Can 1994:172). Herakles, Amazonlar'ı Thermedon'da yenilgiye uğrattıktan sonra, geri kalan Amazonlar, buradan Karadeniz'in kuzeyine göç etmişler ve Yunanistan'a girmişlerdir (Karagöz, 2007:58).

Amazonlar'ın kraliçeleri vardı. Bunlar içerisinde en ünlü olanı, Teukros'un kızı ve Dardanos'un karısı olan Myrina'dır (Karagöz, 2007:64). Bunun yanı sıra savaşçı çok seven ve savaşçı olarak ünlenen bu efsanevi kadınların bir başka kraliçesi Hippolyte idi (Can, 1994:172). Hippolyte, Ares'in kızıdır. Ayrıca Antiope, Pentheslia, Glauke gibi başka ünlü Amazon kadınları da vardır (Karagöz, 2007:65-68). Amazonlar'ın tanrısı Ares'tir. Amazon Kraliçesi Pentheslia, Ares'in kızı olarak bilinmektedir. Ares, Herakles'in düşmanı olan Amazonlar'ın babasıdır. Ares, kuzey memleketlerin en büyük tanrısıdır. Amazonlar, Trakya'da Kolkid'de Thermedon'da ve buranın doğu komşusu olan Kalybler'de ve araştırma sahamız olan Giresun (Ares) Adası'nda beyaz atlar kurban ederlerdi (Klügmann, 1874'den akt. Karagöz, 2007:59). Bunlara ek olarak tarihi kaynaklarda Amazon kraliçelerinin savaş tanrısı Ares adına tapınak yaptıkları belirtilmektedir (<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR-206819/giresun-adasi-ii-derece-arkeolojik-sit-alani.html>).

Graves (2004)'e göre; böyle söylenceler olsa da birçok tarihçiye göre Amazonlar kavramı hayal ürünüdür. Anlaşıldığı üzere Ermenice'den gelen Amazon sözcüğü, bu dilde "Ay kadınları" manasına gelmektedir. Ay Tanrıçası'nın sadık birer hizmetkârı olan rahibeler, Karadeniz'in güneydoğu kıyılarında yaşadıkları bölgelerde yanlarında daima silah taşımalarından dolayı, görünen o ki, yolcuların gittikleri bölgelerde anlattıkları rahibelere ait bu hikâyeler, kadın savaşçıların tasvir edildiği Atina'da bulunan tarihi çağlara ait bazı ikonların yorumlanmasını daha da karmaşıktırarmış ve bu da Termedon (Terme) ırmağının bulunduğu bölgeden gelen Amazonlar'ın yaptığı istilaların anlatıldığı Attik Efsanesi'nin ortaya çıkmasına yol açmıştır (Graves, 2004:443). Dolayısıyla Giresun Adası, Amazon efsanesinin geçtiği mitolojik yerlerden birisi olarak da mitolojiye ve efsanelere ilgi duyan ziyaretçiler için potansiyel oluşturmaktadır. Bu ilginç efsane, adanın mitoloji turizmi açısından daha değerli hale gelmesine katkı sağlayabilecek özelliktedir.

Giresun Adası'yla ilgili bir diğer efsane, Hz. Yusuf'un Altın Heykeli'dir. Efsaneye göre; İsrailoğulları, Hz Yusuf'un altından bir heykelini yaparlar. Mısır'dan göç edip, Filistin'e geldiklerinde Hz. Musa Aleyhisselam'dan heykeli mısırdan geri getirmesini talep ederler. Hz Musa, bir mucize göstererek heykeli Filistin'e getirir de daha sonra Fenikeliler, bu heykeli alıp, Kıbrıs Adası'na

götürürler. Yunanlılar da heykeli, Kıbrıs'tan alıp, tanrıların evi ola Olympos Dağı'na koyarlar. Bununla birlikte Pers imparatoru (Dareios) Dara, bu bölgeleri hakimiyeti altına alınca heykeli alıp, yeniden Mısır'a iade eder. Fenikeliler, heykeli yeniden elde edip, Giresun (Aretias) Adası'na koyarlar. Sözü geçen bu heykeli elde etmek için Yunanlılar'ın adaya kırktan fazla sefer tertipledikleri rivayetlerde geçmektedir (Akyol, 2018:123). Bu ilgi çekici efsane de adanın mitoloji turizmi açısından daha değerli hale gelmesine katkı sağlayabilir.

Giresun Adası'yla ilgili bir diğer efsane, Kral Mithridates'in Kızı ile Çoban efsanesidir. Bu hikaye, bütün Karadeniz kıyılarını ve ardından tüm antik Anadolu'nun tarihte ilk defa birliğini sağlayan, üstüne üstlük Kıbrıs, Rodos ve tüm Yunanistan'ı hakimiyeti altına alan VI. Mithridates Eupator'un kızı Cleopatra'yla ilgilidir (Akyol, 2018:124-125). Efsaneye göre; bu kralın bir kızı varmış. Bu kız bir çobana aşık olmuş. Bu duruma karşı olan kral, kızıyla çobanın buluşmasına engel olamayınca kızını Giresun Adası'na hapsetmiş. Bundan sonra her gece Aksu Deresi'nin ağzından kayıkla adaya giden çoban ile kız burada gizlice buluşmaya başlamışlar. Bu durumu öğrenen kral bir gün çobanın bindiği kayığın altına bir delik açtırmış. Gece çoban kayığa binip, adaya doğru denizde ilerleyince, delikten su alan kayık batmış ve yüzme bilmeyen çoban da boğularak can vermiş. Bütün bu olayları çaresizce adadan izleyen kız, adada beklediği yerden denize atlayarak hayatına son vermiş (Gökşen, 1999:200). Bu ilgi çekici efsane de adanın mitoloji turizmi açısından daha değerli hale gelmesine katkı sağlayabilir.

Giresun Adası'yla ilgili bir diğer efsane, adada bulunan Hamza Taşı'yla ilgilidir. Hamza Taşı, adanın doğu kıyısında yer alan oval bir taştır (Fotoğraf 6). Adada bulunan dikit şeklindeki bu yuvarlak taş, halkın kutsiyet atfederek adak adamak için kullandıkları bir unsurdur (Kara Düzgün, 2009:148) ve dilek taşı işlevine sahiptir. Hamza kelimesinin kökenine bakıldığında; Latince'deki "Humuza" kelimesinden geldiğini iddia edenler olmuştur. Bu bağlamda "Humuza" doğum anlamına gelmekte ve zamanla Humuza, Humza, Hamza şekline dönüşmüştür. Bu açıklamaya göre kelimenin Hz. Muhammed'in amcası Hz. Hamza ile bir ilgisi bulunmamakla birlikte halk arasında Hamza Taşı'nın Hz. Hamza ile ilgili olduğu kanaati yaygın bir durum arz etmektedir. Tarih öncesi dönemlerde adanın efsanevi Amazon kadınlarının yerleşim bölgesi olduğu dikkate alındığında, Anaerkil aile düzeninin hüküm sürdüğü tarih öncesi devirlerde Doğum Tanrısı ya da Ana Tanrıça kabul edilen Kibele adına dikilen bu dikite Humuza, Hamuza adının verilmiş olması ihtimali bulunmaktadır. Söz konusu kelimenin İslam inancının hakim olmasıyla dönüşerek Peygamber Efendimizin amcası Hz. Hamza ile ilişkilendirilerek Hamza taşı adını aldığı bilinmektedir (Karadeniz, 1994'ten akt. Kara Düzgün, 2009:148).

Fotoğraf 6. Giresun Adası'nda halk arasında kutsal kabul edilen Hamza Taşı'ndan bir görünüm.

Hamza Taşı'yla ilgili bu çevrede yaygın olarak bilinen bir efsaneye göre; vaktiyle çocukları olmayan evli bir çiftin mayıs yedisi gününde Aksu deresinin denizle birleştiği yere giderek yedi çift bir tek taş taş attıkları, abdest alıp büyük saçayaktan geçtikleri, bir kayıkla adayı üç defa dolaştıkları, adaya çıkıp, bu taşın etrafında yedi defa dolaştıkları, tatlı sudan ellerini yıkayıp geri döndükleri ve bir yıl sonra bir evlat sahibi oldukları, çocuklarına Hamza ismini verdikleri, kerametın taştan olduğuna olan inanışlarından dolayı komşularına o taşı göstererek “işte Hamza'nın taşı odur” dedikleri, hadiseyi duyanların da bu çocuğun isminden dolayı bu taşa Hamza Taşı dedikleri anlatılır. O hadiseden itibaren de yılın aynı günü, ada ve taşı dolaşmak geleneksel bir eylem halini alarak ananevi bir özellik kazanır (Gökdağ ve Gökşen, 1998:211). Bu efsanenin ritüelleri, yıllardır Aksu Festivali'nde (Mayıs Yedisi Şenlikleri) tekrarlanmaktadır. Yani Giresun Adası ve Hamza Taşı, Aksu Festivali'nde (Mayıs Yedisi Şenlikleri) gerçekleştirilen *saçayaktan geçme*, *dereye taş atma* ve *Giresun Adası'nın etrafını dolaşma* ritüellerinin önemli unsurları olarak dikkat çekmektedir (Fotoğraf 7). Dolayısıyla Hamza Taşı Efsanesi de adanın efsane veya mitolojik açıdan değerlendirilmesi gereken turizm çekiciliklerinden birisidir. Bununla birlikte Aksu Festivali'nde (Mayıs Yedisi Şenlikleri) *saçayaktan geçme*, *dereye taş atma* etkinlikleri günümüzde tekrarlanırken, *Giresun Adası'nın etrafını dolaşma ritüeli* günümüzde yapılmamaktadır. Bunda da adaya yönelik ulaşım sorununun önemli etkisi söz konusudur.

Fotoğraf 7. Aksu şenliklerinin en önemli ritüellerinden *saçayaktan geçme ve dereye taş atma* aktivitelerinden görünümüler.

Böylesine mitolojik ve efsanevi olayların mekanı olarak Giresun Adası'nın, turistik değerlendirmeler açısından oldukça önemli potansiyel barındırdığı aşıkardır. Giresun Adası'na yapılan gezi turlarında, buraya gelen ziyaretçilere tur rehberleri tarafından başta Altın Post Efsanesi olmak üzere adayla ilgili mitolojik hikayeler anlatılmakta, Hamza Taşı'ndan da bahsedilmektedir. Ada turlarının en ilgi çekici bölümlerinden birisi olan bu anlatıları, buraya gelen ziyaretçiler büyük bir merak ve ilgiyle takip etmektedirler.

5. Giresun Kentinde Yaşayan Halkın Giresun Adası'nın Mitolojik ve Efsanevi Durumuyla İlgili Bakış Açılarının Değerlendirilmesi

Çalışmamızın bu bölümünde, Giresun Adası'nın özellikle mitolojik ve efsanevi durumunun Giresun kentinde yaşayan halk nezdinde nasıl bir bakış açısıyla karşılık bulduğunu tespit etmek amacıyla bir anket çalışmasının değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu bağlamda 2019 yılının ilkbahar ve yaz aylarında basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle Giresun kentinde yaşayan 363 kişiye anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket üç bölümden oluşmaktadır. İlkinde ankete katılanların demografik ve kişisel özelliklerinin tespit edilmesine dönük sorular varken, ikinci bölümde Giresun ilindeki efsaneler ile Giresun Adası'nın mitolojik ve efsanevi özellikleriyle ilgili sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ise halkın Giresun Adası'nın turistik açıdan değerlendirilmesiyle ilgili görüş ve önerileri tespit edilmeye gayret edilmiştir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere anketimizin ilk bölümünde ankete katılanların demografik ve kişisel özelliklerinin tespit edilmesine gayret edilmiştir. Bu bağlamda ankete katılıp, cinsiyet sorusuna cevap veren 348 kişinin % 58,6'sının kadınlardan, % 41,4'ünün erkeklerden oluştuğu gözlenmiştir. Ankete katılıp, yaş sorusuna cevap veren 347 kişinin % 2,3'ünün 18 yaşında, % 23,1'inin 18-24 yaş aralığında, % 25,6'sının 25-34 yaş aralığında, % 25,6'sının 35-44 yaş aralığında, % 15,3'ünün 45-54 yaş aralığında % 8,1'inin 55 yaş ve üzerinde olduğu gözlenmiştir. Ankete katılıp, doğum yeri sorusuna

cevap veren 346 kişinin % 61,8'inin Giresun Merkez ilçe, % 21,4'ünün Giresun ilinin taşra ilçeleri ve % 16,8'inin Giresun ilinin dışındaki illerde doğduğu anlaşılmaktadır. Ankete katılıp, mezuniyet durumu sorusuna cevap veren 341 kişinin % 41,9'unun lise mezunu, % 34,6'sının üniversite mezunu, % 15'inin ilkökul mezunu, % 7,9'unun ortaokul mezunu ve % 0,6'sının okuryazar olduğu anlaşılmaktadır. Ankete katılıp, meslek sorusuna cevap veren 344 kişinin % 20,3'ünün memur, % 18,9'unun üniversite öğrencisi, % 13,7'sinin ev hanımı, % 13,4'ünün serbest meslek, % 8,7'sinin işçi, % 5,5'inin emekli, % 1,2'sinin esnaf, % 0,6'sının çiftçi ve % 17,8'inin diğer meslek gruplarından (güvenlik görevlisi, tamirci, garson, temizlikçi, kat görevlisi vb) olduğu anlaşılmaktadır. Ankete katılıp, medeni durum sorusuna cevap veren 346 kişinin % 60,4'ünün evli, % 39,6'sının bekar olduğu gözlenmiştir. Ankete katılıp, Giresun kentindeki ikamet süresi sorusuna cevap veren 347 kişinin % 62,8'inin 20 yıl ve üzerinde, % 13,3'ünün 0-5 yıl, % 13'ünün 16-20 yıl, % 6,9'unun 6-10 yıl, % 4'ünün 11-15 yıl arasında Giresun kentinde ikamet etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların ekseriyetle kadınlardan, orta yaş grubundan, Giresun Merkez doğumlu olanlardan, lise mezunlarından, memur, öğrenci, ev hanımı ve serbest meslek sahiplerinden, evlilerden ve 20 yıl üzerinde Giresun kentinde ikamet edenlerden meydana geldiği gözlenmiştir.

Anketimizin ikinci bölümünde Giresun ilindeki efsane ve mitolojik olaylar ve özellikle Giresun Adası'yla ilgili başta mitolojik olmak üzere çeşitli durumlarla ilgili sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak çoktan seçmeli ve efsane isimlerini seçenekli olarak sorduğumuz "Giresun ilinde en meşhur efsane hangisidir?" sorusuna 346 katılımcının % 45,7'si Giresun Adası efsaneleri, % 35,8'i Gelinkaya efsanesi, % 11,8'i Seyit Vakkas efsanesi, % 2,6'sı Çoban Tutak ve Piraziz Efsanesi, % 1,7'si Al kızı efsanesi, % 2,3'ü diğer efsaneler şeklinde cevaplamışlardır. Buradan Giresun Adası'yla ilgili efsanelerin ve adanın efsanevi ve mitolojik yapısının, kentte yaşayan halk tarafından da oldukça bilindiği ve karşılık bulduğu anlaşılmaktadır. İkinci olarak çoktan seçmeli ve efsane isimlerini seçenekli olarak sorduğumuz "Giresun Adası'yla ilgili en çok bilinen efsane hangisidir?" sorusuna 335 katılımcının % 48,7'sinin Amazon Kadınları efsanesi, % 20,3'ünün Altın Post efsanesi, % 17,6'sının Kral Mitridates'in Kızı efsanesi, % 8,4'ünün Hz Yusuf Peygamber'in Altın Heykeli efsanesi ve % 5,1'inin diğer efsaneler şeklinde cevap verdiği gözlenmiştir. Buradan halk tarafından Giresun Adası'yla ilgili en çok bilinen efsanelerin Amazon kadınları ve Altın Post efsaneleri olduğu anlaşılmaktadır. Üçüncü olarak "Hiç Aksu festivalinde gemilerle Giresun Adası'nın etrafının döndüğü turlara katıldınız mı?" sorusuna 349 katılımcının % 47,3'ü evet, % 50,1'i hayır ve % 2,6'sı fikrim yok cevabını vermişlerdir. Buradan katılımcıların yarıya yakının bu efsanevi etkinliğe katıldığı, halk tarafından adanın bu mitolojik özelliğinin bilindiği anlaşılmaktadır.

Dördüncü olarak "Giresun Adası'ndaki doğurganlığın sembolü olan yuvarlak taşın ismini biliyor musunuz?" sorusuna 347 katılımcının % 28,5'inin evet, % 53,3'ünün hayır ve % 18,2'sinin fikrim yok şeklinde cevap verdiği gözlenmiştir. Katılımcıların önemli oranda olumsuz cevap vermesi, kent halkının adadaki Hamza taşının ismini bilmelerine rağmen, mitolojik özelliği konusunda bilgi sahibi olmadıklarının bir göstergesi olarak söylenebilir. Beşinci olarak "Giresun Adası'ndaki doğurganlığın sembolü olan yuvarlak taşla ilgili inanış ve efsaneyi biliyor musunuz?" sorusuna 345 katılımcının % 27'si evet, % 53,3'ü hayır ve % 19,7'si fikrim yok cevabını vermişlerdir. Bir önceki sorunun devamı şeklindeki bu soruya da katılımcıların önemli oranda hayır cevabını vermesi, Hamza taşıyla ilgili efsanenin de kent halkı tarafından pek bilinmediğinin bir yansıması olarak söylenebilir. Altıncı olarak "Giresun Adası'nın eski adını biliyor musunuz?" sorusuna 345 katılımcının % 45,2'si evet % 42'si hayır ve % 12,8'i fikrim yok cevabını vermişlerdir. Bu soruya katılımcıların yarı yarıya evet ve hayır cevabını vermesi, Giresun Adası'nın eski adı olan Aretias isminin kent halkınca orta düzeyde bilinirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Yedinci olarak "Giresun Adası'na hiç gittiniz mi?" sorusuna 347 katılımcının % 62,8'i evet, % 36,6'sı hayır ve % 0,6'sı fikrim yok cevabını vermişlerdir. Katılımcıların bu soruya önemli oranda evet şeklinde cevap vermesi, adanın yakınlığının da etkisiyle kent halkınca rağbet gördüğünün göstergesidir. Sekizinci olarak "Sizce Giresun Adası'na gereken özen

ve bakım veriliyor mu?" sorusuna katılımcıların % 11'i evet, % 71,7'si hayır ve % 17,3'ü fikrim yok cevabını vermişlerdir. Katılımcıların bu soruya önemli düzeyde hayır cevabını vermesi, kent halkının Giresun Adası'na hak ettiği özen ve bakımın verilmediği düşüncesine sahip olduğunu göstermektedir. Dokuzuncu olarak "Mitolojik özellikleriyle ve efsaneleriyle bilinen Giresun Adası'nın bu özellikleri kullanarak turizme ve ziyarete açılmasının destekler misiniz?" sorusuna 347 katılımcının % 89'u evet, % 6,9'u hayır ve % 4'ü fikrim yok cevabını vermişlerdir. Bu soruya katılımcıların büyük oranda evet cevabını vermesi, kent halkının Giresun Adası'nın turistik açıdan değerlendirilmesi yönünde temayüllerinin olduğunu bir göstergesidir.

Anket çalışmamızın son bölümünde kent halkının Giresun Adası'nın mitolojik özellikleri başta olmak üzere doğal ve tarihi özelliklerinin turizme açılması ve değerlendirilmesiyle ilgili olarak önerilerine başvurulmuştur. Bu bağlamda katılımcıların şu hususlara yönelik önerilerinin olduğu gözlenmiştir: Çevre düzenlemesi yapılmalı, kaleyle ada arasında teleferik sistemi kurulmalı, daha iyi reklam ve tanıtım yapılmalı, sosyal medya kullanılmalı, turlar artırılmalı ve eğlenceli hale getirilmeli, her mevsim adaya turlar düzenlenmeli, turizme açılmalı, turlar ücretsiz olmalı, ada üzerinde turistik donatılar oluşturulmalı, doğallık korunmalı, adaya ulaşım olanakları artırılmalı, gereken önem verilmeli, temiz tutulmalı ve çevre kirlenmesine dikkat edilmeli, uzun vadeli projeler yapılmalı, restoran, oyun parkı ve kafeterya yapılmalı, adanın doğal ve tarihi kalıntıları ön plana çıkarılmalı, adada daha fazla süre kalınması için düzenlemeler yapılmalı, turlar esnasında yolculara ve müzik yayınlarına daha fazla özen gösterilmeli, kısa film ve belgesel yapılmalı, ışıklandırılmalı, adanın özelliklerini anlatan broşürler verilmeli, ada içinde peyzaj düzenlemeleri yapılmalı, ada konusunda kent halkı bilinçlendirilmeli, bekçi bulundurulmalı, halka açılmalı, adadaki hayvan türleri korunmalı, denizaltı tüneli yapılmalı, adaya köprü yapılmalı, dalış turizmi yapılmalı gibi görüşlerin yanı sıra adanın turizme açılmaması gerektiğini savunan görüşler de katılımcıların görüş ve önerileri olarak dikkati çekmektedir.

6. Giresun Adası'ndaki Turistik Aktivite ve SWOT Analiz

Giresun Adası, başta mitolojik ve efsanevi hikayeler olmak üzere tarihi açıdan ve doğal turistik çekicilikler bağlamında oldukça zengin bir mirası barındırmaktadır. Giresun Adası, son yıllarda dikkatleri üzerine çekmektedir. Bu bağlamda adayla bağlantılı mitolojik ve efsanevi olaylardan dolayı, mitoloji turizmi açısından değerlendirilebilecek düzeyde potansiyel barındırmaktadır. Bunun yanı sıra adadaki nadir değerdeki kuş varlığı nedeniyle ornitoloji açısından, bitki örtüsü ve diğer doğal zenginlikleriyle de ekoturizm açısından önemli avantajlara sahiptir. Giresun Adası, son yıllarda gerçekleştirilen kazılarda adanın oldukça eski bir yerleşim yeri olduğunu gösteren izlerin ortaya çıkarılması ve o dönemlere ait kalıntıların bulunması nedeniyle arkeolojik ve tarihsel turizm açısından da dikkatlerin yöneldiği bir durumdadır. Böylesine değerli özelliklerinden dolayı Giresun Adası, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 17.05.1991 tarih ve 1029 sayılı kararı ile 2. Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiştir (Anonim, 2015:12). Buna ek olarak son dönemde adayla ilgili daha heyecan verici gelişmeler vuku bulmaktadır. Bunlardan en önemlisi Dünya Mirası Kültür Varlıkları listesine alınma kriterleri taşıyan ve döneminde manastır kompleksi olarak kullanılan Giresun Adası'nın, 2019 yılı itibariyle UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne kaydı için başvuru işleminin Giresun Valiliği tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığına yapılmış olmasıdır (<http://giresun.gov.tr/giresun-adasi-icin-unesco-dunya-mirasi-gecici-listesine-kayit-basvurusu-yapildi>). Bu gelişme, adanın var olan ve giderek daha iyi anlaşılan değerinin bir yansımasıdır.

Giresun Adası'nın korunması ve turizme kazandırılmasıyla ilgili olarak son yıllarda önemli proje ve çalışmalar sürdürülmektedir. Bu bağlamda DOKAP tarafından desteklenen "Giresun Adası'nda Turizm ve Botanik Parkı" projesi oldukça önemli bir projedir. Proje kapsamında; Giresun Merkez Gemilerçekeği Mahallesi'nde sahil yolunun deniz tarafında denize doldurma ve kurutma yoluyla elde edilen alanda ve Üç Kayalar Balıkçı Barınağının kapsadığı alanda sosyal donatı alanları ile Giresun Adası üzerinde botanik bahçe yapılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Giresun Adası'nda çevre düzenlemesi, botanik parkının düzenlenmesi, yürüyüş yollarının yapılması, kuş gözlem kulesinin

yapılması ve rıhtım düzenlenmesi planlanmaktadır. Şimdiye kadar (2019 yılı) Giresun Adası'nın karşısında yer alan Gemiler Çekeği Mahallesi sahil kesimindeki rekreasyon alanı için düzenlemeler kısmen tamamlanmıştır. Bununla birlikte Üç Kayalar Balıkçı Barınağı'nın kapsadığı alanda ve Giresun Adası'nda herhangi bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. İkinci derece arkeolojik sit alanı olan Giresun Adası'ndaki düzenlemelerin başlayabilmesi için koruma imar planının yapılması beklenmektedir (DOKAP, 2019). GİRTAB (Giresun Turizm Altyapı Hizmet Birliği) Müdürü sayın Tamer UZUNER'le yaptığımız mülakatta, bu proje kapsamında Giresun Adası'nda bir müze yapılmasının planlandığı da ifade edilmiştir (T, Uzuner, görüşme, 30.05.2019).

Bunun yanı sıra 2018 yılından itibaren Giresun Valiliği, Giresun Belediyesi, Giresun Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü sorumluluğunda sürdürülen “Giresun Adası ve Yakın Çevresinin Sürdürülebilir Turizm Odaklı Geliştirilmesi” başlıklı bir eylem planı mevcuttur. Bu eylem planında; adanın turizm amaçlı kullanımı planlanırken, göçmen kuşların üreme alanı olarak işlevinin sürdürülmesinin adaya değer kazandırdığının göz önünde bulundurulması, belirlenecek taşıma kapasitesine göre faaliyetlerin planlanması, arkeoloji ve doğa severler gibi ilgi gruplarına yönelik planlamaların yapılması, deniz ekoturizmi temalı aktivite alanlarının belirlenmesi ve adada yer alan tarihi eserlerin restore edilmesi hedeflenmektedir (Anonim, 2018).

Giresun Adası yukarıda da ifade edildiği gibi doğal çekicilikleriyle ekoturizm, kuş türleriyle ornitoloji, tarihi ve arkeolojik kalıntılarıyla tarihsel, arkeolojik ve kültür turizmi bakımından değerlendirilebilir. Ancak bunların da destekleyici etkisiyle Giresun Adası'nın özellikle mitolojik olayları ve efsaneleri ön plana çıkarılarak turistik bir marka haline getirilebileceği kanısındayız. Bu konuda görüşlerine başvurduğumuz ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden ve kamu kurumları yetkililerinden¹ de benzer görüşler tarafımıza iletilmiştir. Gerçekten de adadaki kuş ve bitki popülasyonu başka yerlerde de bulunabilir, bitki turu veya kuş gözlemciliği için yakın çevrede Giresun Adası'ndan çok daha zengin yerler mevcut (örneğin Kızılırmak Deltası vb), ancak adaya özgü mitolojik öyküler, sadece burada deneyimlenebilir. Dolayısıyla Giresun Adası'nın turizme açılmasındaki başat çekici gücün adayla ilgili mitolojik hikayeler ve efsaneler ile tarihi ve arkeolojik kalıntılar olduğunu söyleyebiliriz.

Giresun Adası'nın turizme açılması yönünde son dönemdeki bazı çalışmalarda mitolojik hikayelerin -özellikle de Altın Post Efsanesi'nin- öne çıkarılması da yukarıdaki görüşlerimizi haklı çıkarmaktadır. Nitekim Giresun Adası'na 2015 yılından itibaren özel sektör (Safir Turizm) tarafından bu amaç doğrultusunda hizmete sunulan “Altın Post”² isimli yat ve gezi teknesiyle mitolojik “zamanda yolculuk (time travel)” turları düzenlenmektedir. Aslında Giresun Adası'nın mitolojik özelliğinin bilinmeye başlaması, 1980'li yıllara kadar uzanmaktadır. 1984 yılında Sinbad güzergâhını gezen İrlandalı ünlü gezgin Tim SEVERİN, Yunan mitolojisinin önemli hikayelerinden olan Herkül'ün Altın Post'un peşinde yaptığı gezinin rotasını çıkarmış, tıpkı Argonotlar'ın yaptığı gibi çivisiz ahşap bir tekneyle Yunanistan'dan yola çıkıp, onların rotasını izleyerek Giresun'a gelmiş ve buradan da Gürcistan'a geçmiştir (Fotoğraf 8). Ünlü gezginin bu seyahatine uluslararası haber kuruluşlarından BBC'nin ekibi de eşlik etmiş ve National Geographic dergisi de bu seyahati kapak yapmıştır (H. ADANIR, görüşme, 24.05.2019 ve <https://www.altinPost.net>). Bu seyahatle beraber adanın bu özelliği tanınmaya başlamıştır. O tarihten itibaren adanın turizm açısından değerlendirilmesi için küçük ölçekli çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Giresun Valiliği tarafından ada turu için bazı yat tekneleri kiralanmış, bazen de adaya gitmek isteyenler balıkçı tekneleriyle adaya çıkabilmişlerdir. Bunlara ek olarak bu süreçte ada üzerinde Çevre Koruma Vakfı tarafından günümüzde de görülebilecek giriş kontrol binası ve banklar gibi donatılar yapılmıştır. Adanın potansiyelinin değerlendirilmesi bağlamında yetersiz olan

¹ GİRTAB, Karadeniz Ekolojik Kalkınma Derneği vb

² Gezi teknesine Altın Post ismi, Altın Post Efsanesi'ni çağrıştırması bağlamında verilmiştir.

bu çalışmalar, uzun soluklu olmadığı gibi adanın turizme kazandırılmasında da gerekli itici gücü sağlamamıştır.

Fotoğraf 8. 1984 yılında Sinbad güzergâhını gezen İrlandalı ünlü gezgin Tim SEVERİN'in yapmış olduğu gezi turunu aktaran gazete küpürü (Kaynak: H. ADANIR).

Giresun Adası'nda başta mitolojik turizmi olmak üzere arkeolojik turizm, ekoturizm, ornitoloji gibi turizm türlerinin geliştirilmesine, adanın potansiyelinin değerlendirilmesine ve sürdürülebilir bir şekilde turizme açılmasına, adaya yönelik turların düzenlenmesine dönük çalışmalar 2000'li yıllardan itibaren su yüzüne çıkmaya başlamıştır. Bu konuda ilk dikkat çekici çalışma, 2003 yılında başlatılan "Giresun Adası Kullanım Esasları ve Eko-turizm Gelişim Planı"dır. Bu plan, Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu Giresun Şubesi tarafından kurgulanmış, Doğa Derneği ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ornitoloji Araştırma Merkezi tarafından yapılan gözlemlerle geliştirilmiş ve Giresun Turizm ve Tanıtma Derneği tarafından yürütülmüş bir proje çalışmasının ürünüdür. Söz konusu planda; adanın doğal, arkeolojik, tarihi özellikleri incelenmiş, bitki ve kuş envanteri çıkarılmış, adanın önemi, turizm potansiyeli, adada yapılması gereken düzenlemeler ve kullanım esasları üzerinde durulmuştur (Anonim, 2008).

Giresun Adası'nın mitolojik özelliğinin ve diğer turistik çekiciliklerinin değerlendirilmesine dönük olarak çalışmalar 2010 yıllardan sonra daha da hız kazanmıştır. Bu konudaki ilk dikkat çekici çalışma olan "Giresun Adası Kullanım Esasları ve Eko-turizm Gelişim Planı" başlıklı projenin koordinatörü olan Sayın Hakan ADANIR'ın³ İsveç'e yaptığı seyahatte gözlemlediği zamanda yolculuk (time travel)'dan esinlenmesi, bunu Giresun Adası'na uygulama düşüncesi, adaya ilgili heyecan verici gelişmelere vesile olmuştur. Giresun Valiliği'nin desteği ve özel girişimcilerle bunun hayata geçirmesiyle, adaya mitolojik "zamanda yolculuk" turları düzenlenmeye ve Giresun Adası mitolojik açıdan ulusal düzeyde tanınmaya başlamıştır (H. ADANIR, görüşme, 24.05.2019).

Giresun Adası'na yönelik 2015 yılından itibaren başlatılan mitolojik "zamanda yolculuk" turları günümüzde de devam etmektedir. 150 kişi kapasiteli Altın Post gezi teknesiyle mayıs ayından eylül ayının sonuna kadar devam eden süreçte hava şartları ve deniz ortamı elverişli olduğu takdirde 2 saat

³ 2003 yılında yapılan Giresun Adası Kullanım Esasları ve Eko-turizm Gelişim Planı'nın proje koordinatörü ve 2019 yılı itibarıyla Karadeniz Ekolojik Kalkınma Derneği Başkanı

aralıklarla ada turu yapılmaktadır. Giresun Limanı'ndan başlayan her ada turu yaklaşık 2 saat sürmektedir. Giresun Adası, yılda yaklaşık 15 bin ile 25 bin ziyaretçi ağırlamaktadır (T, Uzuner, görüşme, 30.05.2019). Altın Post yat teknesiyle adaya götürülen ziyaretçilere adanın doğal güzellikleri ile adanın tarihi açıdan önemi ve adadaki tarihi kalıntılar hakkında bilgiler verilmektedir. Ayrıca adanın mekân olarak geçtiği mitolojik hikayeler de ziyaretçilere anlatılmakta ve özellikle Herkül, Amazon kadınları, Saka Türkleri gibi efsanevi karakterlerin o dönemlere ait kıyafetler ve aksesuarlarla donatılmış oyuncular tarafından canlandırılması yapılmakta ve ziyaretçilerin onlarla fotoğraf çektirmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca isteyenlerin, o dönemin canlandırıldığı bir senaryo eşliğinde Saka Türkleri kıyafeti giyerek, efsanevi Herkül ve Amazon kadınları karakterleri temsil eden, o dönemlere ait kıyafetler ve aksesuarlarla donatılmış oyuncularla yemek yemesi de gerçekleştirilebilmektedir. Böylelikle adanın en ilgi çekici unsuru olan mitolojik öykü ve efsanelerin, adaya gelen ziyaretçilerce sadece pasif izleyici olarak değil aktif katılımcı olarak deneyimlenmesine ve bunların tanıtılmasına gayret edilmektedir (H. ADANIR, görüşme, 24.05.2019). Hedeflenen mitolojik zamanda yolculuk turu böyle olmakla birlikte günümüzde maddi yetersizliklerden ve yeterli desteğin olmayışı nedeniyle bunun çok az bir kısmı gerçekleştirilmektedir (Fotoğraf 9 ve 10).

Fotoğraf 9. Giresun Adası mitolojik zamanda yolculuk turundan görünüm.

Fotoğraf 10. Mitolojik Zamanda Yolculuk turu afişinden görüntüler (Kaynak: H. ADANIR).

Giresun Adası'nın mitolojik özelliğinin değerlendirilmesine yönelik diğer bir turizm aktivitesi ise bu yıl ikincisi gerçekleştirilen DADDralli Karadeniz 2019 (3 Ülke, 1 Hikaye) "Argonotların İzinde, Altın Postun Peşinde" mitolojik yat turu organizasyonudur. Denizlerdeyiz Amatör Denizciler Derneği (DADD) tarafından organize edilen yat turunun ilki 2018 yılında 27 yat teknesiyle yapılmıştır. İkincisi 2019 yılında yapılmış ve 12 yat teknesi bu tura katılarak Giresun Adası'na gelmiştir (Fotoğraf 11). Bu yat turu üç ülkeyi yani Yunanistan, Türkiye ve Gürcistan'ı kapsamaktadır (Şekil 1). 1984 yılında Tim SEVERİN'in Altın Post rotasını takip ederek yaptığı geziden esinlenen bu mitolojik yat turunda, Altın Post Efsanesi'nde geçen Argonotlar'ın rotası takip edilmektedir. İlk olarak Yunanistan'ın Volos kentinden yola çıkılmakta, daha sonra Lemnos (Limni) Adası'na geçilmekte, Çanakkale Boğazı'ndan geçilerek Kyzikos'a (Erdek'in Belkıs Mahallesi) gelinmekte, oradan İstanbul Boğazı üzerinden Şileye ve Kefken Adası'na geçilmektedir. Daha sonra Karadeniz sahilleri izlenerek Sinop ve Samsun üzerinden Ordu ili Perşembe ilçesi sahilindeki Yason⁴ Burnu'na, Oradan da Giresun Adası'na gelinmektedir. Daha sonra da yine Karadeniz sahilleri izlenerek Artvin ilinin Hopa ilçesine ve oradan da Gürcistan'ın Poti kentine ulaşmakta ve aynı güzergah izlenerek geri dönlmektedir (<https://www.denizlerdeyiz.org/geziler/ralli/daddetkinlik-katilim-formu>).

⁴ Yason ismi Argonotlar'ın kaptanı olan İASON'dan gelmektedir (Kaynak: Karadeniz Ekolojik Kalkınma Derneği Başkanı Hakan Adanır).

Şekil 1. DADDralli Karadeniz 2019 (3 Ülke, 1 Hikaye) “Argonotların İzinde, Altın Postun Peşinde” mitolojik yat turu afişinden bir görünüm (Kaynak: <https://www.denizlerdeyiz.org/daddrally-black-sea-2019/>).

Fotoğraf 11. DADDralli Karadeniz 2019 mitolojik yat turundan bir görünüm (Kaynak: Hakan ADANIR).

Giresun Adası'nın güçlü yönleri:

- Doğu Karadeniz'in üzerinde insan yaşamaya uygun tek adası özelliğinde olması,
- Çeşitli bitkileri barındırması,
- İklim açısından ılıman özelliklere sahip olması,
- Özellikle kuşlar için bir üreme ve konaklama mekanı olması,
- Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait tarihi kalıntıların var olması,
- 2. Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiş olması
- Altın Post efsanesi, Hz. Yusuf'un Heykeli efsanesi, Hamza Taşı efsanesi, Amazonlar Efsanesi, Kral Mithridates'in Kızı ile Çobanın Aşkı efsanesi gibi efsane ve mitolojik öykülerin geçtiği mekan olması
- Aksu festivalindeki geleneksel olarak gerçekleştirilen üç önemli ritüelden birisinin "Giresun Adası'nın etrafını dönme" şeklinde olması
- Giresun Merkez'deki en dikkat çekici turistik çekiciliklerden biri olması
- Giresun Müzesi'nde adadan çıkarılan bazı arkeolojik eserlerin sergileniyor olması
- Mitoloji turizmi, kültür turizmi, arkeolojik turizm, tarihsel turizm, ornitoloji ve ekoturizm açısından uygun olması

Giresun Adası'yla ilgili zayıf yönler:

- Giresun Adası'nın var olan potansiyelinin oldukça geç keşfedilmesi ve şimdiye kadar turizme kazandırılması konusunda yeterli ölçüde çalışmanın yapılmamış olması
- Giresun Adası'ndaki flora ve faunanın korunması ve geleceğe taşınmasıyla ilgili çalışmaların yetersiz olması
- Giresun Adası'ndaki doğal bitki örtüsünün yerine bazı kültür bitkilerinin adaya dikilmiş olması
- Giresun Adası'yla ilgili mitolojik öykülerin ve efsanelerin yeterince bilinmiyor olması
- Giresun Adası'nın tanıtılması ve bilinirliğinin artırılmasında yeterli çalışmanın yapılmamış olması
- Giresun Adası'nda gerekli altyapı unsurlarının ve donatıların olmaması ve bu konuda istenilen ilerlemenin sağlanamaması
- Giresun Adası'nda ziyaretçilerin daha konforlu ve rahat gezebilmesi için yeterli altyapının olmaması, tarihi ve arkeolojik kalıntıların görsel sunumlarının tamamlanmamış olması
- Giresun Adası'ndaki mevcut tarihi kalıntıların az sayıda olması
- Giresun Adası'ndaki tarihi kalıntıların oldukça geç keşfedilmesi ve kazı ve kurtarma çalışmalarının yeni başlamış olması

- Adanın aynı anda en fazla 300 kişiye ev sahipliği yapabilmesi ve taşıma kapasitesinin sınırlı oluşu (T. Uzuner, görüşme, 30.05.2019).
- Altın Post gezi teknisinin en fazla 150 kişiyi alabilmesi
- Adada gezi teknelerinin yanabileceği donanımlı bir rıhtımın olmaması

Giresun Adası'yla ilgili fırsatlar:

- Giresun Adası'nın UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne kaydı için başvuru işleminin yapılmış olması
- Giresun Adası'nın Giresun Merkez'e, Ordu-Giresun Havalimanı'na ve Karadeniz sahil yoluna oldukça yakın olması ve erişim konusunda avantajlı bir konumda yer alması
- Giresun Adası'na rehberler eşliğinde günübirlik yat turlarının yapılmakta olması
- Giresun Adası'nın turizme kazandırılmasına yönelik çalışmaların olması
- Giresun Adası'ndaki tarihi eserlerin gün yüzüne çıkartılması için kazıların sürdürülmekte olması
- Mitolojik öykülere ve efsanelere duyulan ilginin artmasına paralel olarak mitolojik öykülerin geçtiği mekanların insanlar tarafından görülme isteğinin giderek yaygınlaşması
- Giresun ilinde ve bölgedeki efsanelerin geçtiği mekanlara yönelik ilginin artmakta olması
- DOKA, DOKAP, Giresun Valiliği gibi bölgesel ve yerel kamu kurumlarının Giresun Adası ve bölgedeki turizmin canlandırılmasına yönelik hedeflerinin ve projelerinin olması
- DOKAP tarafından desteklenen "Giresun Adası'nda Turizm ve Botanik Parkı" projesinin sürdürülmekte olması
- Giresun ilinde yerel bazı turizm dernekleri gibi sivil toplum örgütlerinin adanın turizme kazandırılmasına yönelik hedeflerinin ve gayretlerinin olması
- Mitolojik mavi tur ve zamanda yolculuk gibi turların ve gezi projelerinin bulunması
- Bu yıl (2019) ikincisi yapılan DADDralli Karadeniz 2019 (3 Ülke, 1 Hikaye) "Argonotların İzinde, Altın Postun Peşinde" mitolojik yat turu gibi turizm organizasyonlarının olması

Giresun Adası'yla ilgili tehditler:

- Hava şartları ve deniz ortamının ada turlarını kesintiye uğratması,
- Gerek hava şartlarının gerekse kuş popülasyonunun üreme ve konaklama durumlarından dolayı sadece mayıs-eylül döneminde ada turlarının yapılabilmesi
- İklim oynaklığının uzun süre önceden yapılan rezervasyonlara olanak tanımaması

- Ada turuna katılanların deniz tutması, baş ağrısı gibi sorunlarla karşılaşma olasılığının bulunması
- Giresun Adası'na yapılan gezilerde, adada gezinti rotalarının belirgin olmaması nedeniyle adadaki bitki örtüsü ve tarihi kalıntıların zarar görme riskinin olması
- Giresun Adası'ndaki hassas kuş popülasyonlarının yapılacak ziyaretlerden olumsuz etkilenme riskinin olması
- Giresun Adası'na yapılacak turlarının kötü hava şartlarından olumsuz etkilenmesi
- Giresun Adası'ndaki tarihi ve arkeolojik kalıntıların oldukça tahrip olmuş olması ve korunmasında yetersizliklerin olması
- Giresun Adası'ndaki tarihi ve arkeolojik kalıntıların ortaya çıkarılması için gerekli maddi desteğin sağlanamaması ve buna bağlı olarak kazıların gecikmesinden dolayı eserlerin yıpranma ve yok olma tehdidine maruz kalabilme olasılığının bulunması
- Giresun kentinde yaşayan halkın adanın mitolojik ve tarihi değeri ile turizm potansiyeli hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması ve adayla ilgili bilinçlendirme etkinliklerin yeterli ölçüde yapılmaması
- Giresun Adası'nın turizme açılması ve markalaşması konusunda kurumlar arasındaki eşgüdüm ve işbirliğinin yeterli ölçüde olmaması
- Giresun Adası'nın etrafındaki denizde çöp kirliliği gibi çevre kirlenmelerinin olması
- Aksu festivalindeki geleneksel olarak gerçekleştirilen üç önemli ritüelden birisi olan “adanın etrafını dönme” ritüelinin günümüzde gerçekleştirilmiyor olması
- Ada turlarına katılanlara yönelik ziyaretçi durumuyla ve yoğunluğuyla ilgili istatistiklerin detaylı bir şekilde kamuoyuna yansıtılmaması

5. Sonuç ve Öneriler

Giresun kenti ve yakın çevresindeki en önemli tabiat ve kültür varlıklarından birisi olan Giresun Adası, mitolojik, tarihi, arkeolojik ve doğal özellikleriyle dikkate değer turizm potansiyelini barındırmaktadır. Giresun Adası, başta ev sahipliği yaptığı mitolojik öykü ve efsaneleriyle dikkat çekmekte ve mitoloji turizmi açısından önemli bir konumda yer almaktadır. Ayrıca sur kalıntıları, Şapel, iskelet ve mezar kalıntıları, büyük ve küçük küpler gibi sahip olduğu tarihi ve arkeolojik kalıntılarla da tarihsel turizm ve arkeoloji turizmi ile kültür turizmi bakımından değerlidir. Bunun yanı sıra nesli tehlike altında olan tepeli patka, karagerdanlı dalgıç, kadife ördek gibi kuş türlerinin kışlama, tepeli karabatak gibi kuş türünün de üreme mekanı olması ve barındırdığı kuş popülasyonu ile ornitolojik gözlemler için de oldukça uygundur. Yine gerek doğal gerekse kültür bitkilerinin eşliğinde yapılan doğa yürüyüşü, foto safari, manzara izleme gibi ekoturizm türleri bakımından da değerlendirilebilir. Giresun Adası, barındırdığı bu zengin tabiat ve kültür varlığı nedeniyle 1991 yılında 2. Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı olarak ilan edilmiş, 2019 yılı itibarıyla UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne kaydı için başvuru işlemi yapılmıştır. Bunlara ek olarak adanın tabiat ve kültür varlıklarının turizme kazandırılması bağlamında DOKAP tarafından desteklenen “Giresun Adası'nda Turizm ve Botanik Parkı” projesinin sürdürülmektedir. GİRTAB, Giresun Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü gibi kamu kurumları tarafından da buna yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Giresun Adası'nın turizme kazandırılması için özel müteşebbislerce de yatırım destekleri vardır. Örneğin 2015 yılından itibaren Safir Turizm adlı özel yatırımcıya ait Altın Post teknesiyle ada turu yapılmaktadır. Yine sivil toplum kuruluşlarının da bu

konuda destekleri vardır. Örneğin başkanlığını sayın Hakan ADANIR'ın yaptığı Karadeniz Ekolojik Kalkınma *Derneği* gibi derneklerin ada turlarının yapılması, yat rallilerinin düzenlenmesi gibi hususlarda katkıları bulunmaktadır. Bu kapsamda bu yıl (2019) ikincisi yapılan DADDrallı Karadeniz 2019 (3 Ülke, 1 Hikaye) “Argonotların İzinde, Altın Postun Peşinde” mitolojik yat turu gibi uluslararası turizm organizasyonlarının olması da Giresun Adası'nın özellikle mitolojik özelliğiyle tanınması açısından oldukça önemlidir.

Giresun Adası, bütün bu potansiyeline rağmen son yıllara kadar istenilen düzeyde adaya kıymet verilmemiş ve adanın potansiyeli yeterli ölçüde değerlendirilememiştir. Şimdilerde tabiri caizse üzerindeki örtünün kaldırılması sürecinin başlangıç aşamasında olan adanın, korunarak değerlendirilmesi, sürdürülebilir bir şekilde turizme kazandırılması gerekmektedir. Buradaki amaç, ne şartla olursa olsun adanın turizme açılması ve taşıma kapasitesinin üzerindeki kullanımla adanın kültür ve tabiat varlıklarının zarar görmesi olmamalıdır. Yaklaşık 40 dönüm alan kaplayan adanın, kaldırma kapasitesi sınırsız değildir. Bu yüzden adaya ilgili planlamaların bunlar dikkat alınarak yapılması, uzun vadeli hedeflerle ve küçük ölçekli turizm aktiviteleriyle adanın turizme kazandırılması önemlidir.

Adanın turizme kazandırılması sürecinde yapılması gerekenler ve çözüme kavuşturulması gereken sorunlar bulunmaktadır. Adayla ilgili sorunları doğal çevre faktörleri ile beşeri ve ekonomik çevre faktörlerinden kaynaklanan sorunlar şeklinde iki kategoride incelemek mümkündür. Bunlardan ilki doğal çevre faktörlerinden kaynaklanan sorunlardır. Bunlardan en önemlisi iklimatik koşullardan kaynaklanan sorundur. Adanın bulunduğu bölge, Karadeniz ikliminin etkisi altındadır. Dolayısıyla havanın genelde yağışlı ve nemli olması, kapalı havanın sıklıkla görülmesi, bulutluluğun yüksek olması ve açık havaların azlığı, yağış olasılığının yüksek olması, iklim oynaklığının yüksek olması, havanın çok kısa süre içerisinde değişebilmesi, adaya yapılacak turları oldukça olumsuz etkilemektedir. Karadeniz'in dalgalı yapısı da buna eklenince yılın önemli bir bölümünde ada turları yapılamamakta veya iptal edilmektedir. Nitekim bu durum, 2019 yılı temmuz ayında tarafımızca bizzat tecrübe edilmiştir. Başlayan ada turu, belli bir mesafe alındıktan sonra kötü deniz ve hava koşulları nedeniyle kesintiye uğramış ve Giresun Limanı'na geri dönmek zorunda kalınmıştır. Tabi iklimin değişmesini bekleyemeyeceğimize göre ada turlarında kötü hava koşullarına ve dalgalı denize elverişli daha büyük ve dayanıklı teknelerin faaliyet göstermesi, kötü hava koşullarında da tekneyi idare edebilecek tecrübeli kaptanların görev yapması ve can güvenliği için daha donanımlı gezi teknelerinin faaliyet göstermesi, adaya donanımlı ve uygun özelliklere sahip bir rıhtım yapılması, doğal çevre faktörlerinden kaynaklanan sorunları en aza indirmeye katkı sağlayabilir.

Adanın korunması ve turizme kazandırılmasında doğal çevre faktörlerinden kaynaklanan ve dikkatle planlanması gereken diğer bir durum, adanın nesli tehlike altında olan tepeli patka, karagerdanlı dalgıç, kadife ördek gibi kuş türlerinin kışlama, tepeli karabatak gibi kuş türünün de üreme mekanı olması ve barındırdığı kuş popülasyonu nedeniyle yılın bazı dönemlerinde adanın kuşların yuvalama yaptıkları bazı yerlerin ziyarete açılmamasıdır. Bunun yanı sıra adanın küçük alanlı olması ve taşıma kapasitesinin sınırlı olması da adanın turizme açılması ve adaya yönelik turların yapılmasında dikkate alınması gereken durumlardır. Bu bağlamda adanın taşıma kapasitesinin dikkate alınması ve sürdürülebilir turizm ilkelerini uygun şekilde turizm planlamalarının yapılması, kuşların üreme dönemlerine dikkat edilmesi, kuşların yuvalama yerlerinin korunması, ada turlarının bunlar göz önünde bulundurularak yapılması önem arz etmektedir.

Adanın korunması ve turizme kazandırılmasında doğal çevre faktörlerinden kaynaklanan sorunların yanı sıra beşeri ve ekonomik çevre faktörlerinden kaynaklanan sorunlar da bulunmaktadır. Bunlardan en önemli adaya ulaşma sorunudur. Bu sorunla ilgili şimdiye kadar küçük çaplı bazı çözümler üretilmiş olsa da henüz tam anlamıyla çözülebilmemiş değildir. Nitekim günümüze kadar Giresun Valiliği tarafından bazı tekneler kiralanmış ancak yeterli olmamıştır. Bunun yanı sıra adaya bazen balıkçı tekneleriyle gidilebilmiştir. Son olarak özel sektöre ait Altın Post gezi teknesi, ada turları için hizmet vermeye başlamıştır. Adaya ulaşmada en büyük sıkıntılardan birisi gezi teknelerinin adaya

yanaşmaları için gerekli özelliklere sahip rıhtımın bulunmayışıdır. Bu durum denizin dalgalı olması veya mevsimsel seviye değişiminde, gezi teknelerinin adaya yanaşmasına engel teşkil edebilmektedir. Bu yüzden DOKAP tarafından desteklenen “Giresun Adası’nda Turizm ve Botanik Parkı” projesinde adaya yapımı planlanan rıhtımın bir an önce inşa edilmesi gerekmektedir. Ayrıca günümüzde ada turları Giresun Limanı’nın bir bölümünden başlamaktadır. Şimdilerde Giresun Limanı’nda limanın büyütülmesi, çeşitli donatıların yapılması ve modernize edilerek uluslararası düzeye çıkarılması için çalışmalar ve inşaat faaliyetleri sürdürülmektedir. Ayrıca Giresun Limanı, kuru yük limanı olduğu için ağır tonajlı gemilerin gelebildiği bir limandır. Dolayısıyla şimdilerde ada turu yapılan gezi teknesi için, limandaki bir bölümün kullanılması, ada turunun güvenliği ve konforunu azaltabilir ve limandaki trafik için de ilerleyen dönemde sorun teşkil edebilir. Bu yüzden ada turlarının daha uygun bir yerden başlaması için çalışmalar yürütülmelidir. Örneğin Gemiler Çekeği üç Kayalar Barınağı bazı düzeltmelerle buna uygun hale getirilebilir. Böylelikle adaya ulaşım daha kısa sürede ve mesafede yapılabilecek hem de önceleri geleneksel Aksu şenliklerinde yapıldığı gibi aslına uygun bir şekilde Aksu kesiminden Ada turu yapılabilecektir. Adaya ulaşmada diğer sorun gezi teknesi sayısının ve ada turu sefer sayısının az olmasıdır. Günümüzde (2019 yılı) sadece 150 kişilik 1 adet gezi teknesi mevcuttur. Belki şimdilerde ziyaretçi sayısının az olması nedeniyle bu yeterli görülebilir. Ancak ilerleyen zamanda adaya yönelik ulaşım olanaklarının daha da artırılması gerekmektedir.

Adanın korunması ve turizme kazandırılmasında beşeri ve ekonomik çevre faktörlerinden kaynaklanan bir diğer sorun, tarihi kalıntıların ve arkeolojik eserlerin günümüze kadar oldukça tahrip edilmiş olması ve bunların tam anlamıyla henüz gün yüzüne çıkarılamamasıdır. Adanın kenarları çevreleyen surlar başta olmak üzere manastır kalıntıları gibi tarihi ve arkeolojik eserlerinin önemli bir bölümü oldukça tahrip olmuş ve varlıklarını günümüze kadar sürdürememişlerdir. Ayrıca var olan kalıntıların birçoğu gün yüzüne çıkmayı beklemektedir. Adada 2012 yılından itibaren sürdürülen kazılar ödenek yetersizliği nedeniyle günümüzde (2019 yılı) sürdürülememektedir. Buna ek olarak adadaki tarihi kalıntıların bazılarının aslına uygun bir şekilde ayağa kaldırılması gerekmektedir. DOKAP tarafından desteklenen projede manastır kalıntılarının restore edilerek müze haline getirilmesinin önemli bir gereksinimi karşılayacağı kanısındayız. Ayrıca ada kazılarının da devam ettirilmesi ve toprak altındaki kalıntıların gün yüzüne çıkması sağlanmalıdır.

Adanın korunması ve turizme kazandırılmasında beşeri ve ekonomik çevre faktörlerinden kaynaklanan bir diğer sorun adaya turların yapılması ve ziyaretçilerin daha konforlu bir şekilde adayı gezebilmeleri için gerekli olan çevre düzenlemesinin ve turistik altyapının henüz oluşturulamamış olmasıdır. Bu bağlamda adada gezi rotalarının oluşturulması, tarihi ve arkeolojik kalıntıların ziyaretçilerin gezebilmesine uygun hale getirilmesi, işaret ve tabelaların oluşturulması, bilgi panolarının konulması, yürüyüş yollarının düzenlenmesi, seyir teraslarının yapılması, Hamza taşı gibi zor yerlere uygun yolların yapılması yararlı olacaktır. DOKAP tarafından desteklenen projenin bu konudaki pek çok eksikliği gidereceği kanısındayız.

Adayla ilgili olarak ifade edebileceğimiz bir diğer sorun, yerel halkın Giresun kenti ve yakın çevresindeki en önemli kültür ve tabiat varlıklarından biri olan adanın potansiyeli ile kültür ve tabiat zenginlikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasıdır. Bundan dolayı adanın turizm potansiyelini sürdürülebilir bir şekilde yapılmasına yönelik yetkililere ve yatırımcılara itici güç ve şevk kaynağı olacak kamuoyu desteği yeterince oluşturulamamaktadır. Adayla ilgili yerel halkla yaptığımız ankette de görüleceği üzere yerel halkın adanın turizme açılmasına sıcak bakmakla birlikte, bunun nasıl yapılması gerektiği hususunda ve adanın barındırdığı özelliklerle ilgili yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları, yapılan bazı önerilerin (adaya teleferik yapılması, restoran, kafeterya yapılması vb) de adanın hassas yapısının bilinmemesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bundan dolayı adanın korunması, kontrollü olarak ve sürdürülebilir bir şekilde turizme kazandırılmasına yönelik yetkililere ve yatırımcılara itici güç ve şevk kaynağı olacak kamuoyu desteği yeterince oluşturulamamaktadır. Bu

bağlamda Giresun halkının adayla olan bağının artırılması, yerel halkın bu konuda bilinçlenmesine yardımcı olunması gerekmektedir.

Adayla ilgili olarak ifade edebileceğimiz bir diğer sorun, tanıtım ve markalaşma konusunda görülmektedir. Doğu Karadeniz’de üzerinde insan yaşayabilen tek ada olarak ifade edilen, Altın Post Efsanesi gibi önemli efsanelere mekan olan, dikkate değer kuş popülasyonuna sahip olan ve dikkat çekici tarihi ve arkeolojik kalıntıların olduğu Giresun Adası, hak ettiği ölçüde ulusal ve uluslararası düzeyde bilinmemektedir. Bu bağlamda adanın özellikle mitolojik özelliğiyle zamanda yolculuk konsepti üzerinden markalaştırılarak tanıtılması gerekmektedir. DADDralli Karadeniz 2019 gibi uluslararası organizasyonların daha ses getirici şekilde yapılması ve buna ilaveten yeni bir bakış açısıyla buna benzer etkinliklerin artırılması gerekmektedir. Ayrıca belgesel ve film çekimi, foto maraton gibi etkinliklerin de Giresun Adası’nın tanıtımı ve markalaşmasına dikkate değer katkıları olabilir. Filmlerin destinasyonların markalaşmasında etkili oldukları, yapılan akademik çalışmalarda ortaya çıkarılmaktadır. Nitekim Yılmaz (2015), dünya genelinde destinasyonların doğrudan veya dolaylı bir şekilde bir filme konu edilmesinin, ilgili destinasyona yönelik ziyaretlerin artmasına katkı yaptığını vurgulamaktadır (Yılmaz, 2015:201).

Günümüzde adayla ilgili turizm aktivitesi bağlamında en önemli etkinlik, mitolojik “zamanda yolculuk” turları konseptidir. Bu konsept de yeterli destek olmadığı için tam anlamıyla yapılamamaktadır. Adanın mitolojisine uygun olarak hazırlanmış bir senaryo çerçevesinde, Herkül, Amazon kadınları ve Saka Türkleri gibi mitolojik karakterlerin canlandırıldığı, o döneme özgü kıyafetlerin giyildiği, yemeklerin yendiği ve bir nebze olsun adanın mitolojik geçmişine yolculuk yapılmasının hedeflendiği zamanda yolculuk konseptinin tam anlamıyla yapılması için gerekli destekler verilmelidir. Hatta Tim SEVERİN’in 1984 yılında yaptığı ve mitolojik öyküdeki duruma uygun bir şekilde çivisiz ahşap teknelerle ada turunun yapılması, mitolojik zamanda yolculuk konseptinin istenilen koşullarda yapılmasına, daha otantik bir şekilde sürdürülmesine ve adanın markalaşmasına katkı sağlayabilir. Nitekim bu konuda yapılan akademik çalışmalar da bu durumu destekleyici sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin Aktaş ve Batman (2010), yaptıkları çalışmada efsanelerin turistik çekiciliklere etkilerinin olduğu ve turistik tanıtımlarda pazarlama aracı olarak kullanılabileceği sonucuna varmışlardır (Aktaş ve Batman, 2010:367).

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki temel amaç, Giresun Adası’nın kültür ve tabiat zenginliğinin korunarak insanlığın ilgi ve beğenisine sunulması olmalıdır. Bazılarının dediği gibi “dokunmayalım olduğu gibi kalsın” düşüncesi gibi eski koruma anlayışlarıyla adadaki tabiat ve kültür varlıklarının gelecek kuşaklara aktarılamayacağı görülmektedir. Bu bağlamda adanın taşıma kapasitesinin dikkate alınmasının, kuşların ve adadaki diğer tabiat ve kültür ve varlıklarının korunmasına yönelik titiz planlamaların yapılmasının, kitle turizminden kaçınılmasının, daha küçük ölçekte ve katılımı ada turlarının yapılmasının ve bu değerli mirasımızın sürdürülebilir bir şekilde ada turlarına açılmasının, adanın geleceğe taşınmasına katkı yapabileceği düşüncesindeyiz. Böylelikle Giresun ilinde mitoloji turizmi, kültür turizmi, arkeolojik turizm, tarihsel turizm, ornitoloji ve ekoturizm gibi alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi, turizmin çeşitlendirilmesi ve canlandırılması ve sürdürülebilir yerel kalkınmaya destek olunması söz konusu olabilir.

TEŞEKKÜR

Fikir ve düşünceleriyle çalışmaya katkı yapan Karadeniz Ekolojik Kalkınma *Derneği* Başkanı Sayın Hakan ADANIR’a, GİRTAB (Giresun Turizm Altyapı Hizmet Birliği) Müdürü Sayın Tamer UZUNER’e, fotoğraf desteği için Araş. Gör. Cüneyt AKTAŞ’a ve Altın Post Teknesi görevlilerine çok teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Anonim, (2005), *Giresun İl Çevre Durum Raporu*, Giresun Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Giresun.
- Anonim, (2008), *Giresun Adası Kullanım Esasları ve Ekoturizm Gelişim Planı*, Giresun Turizm ve Tanıtma Derneği, Giresun.
- Anonim, (2012), *Anadolu Mitolojisi, MEB Konaklama ve Seyahat Hizmetleri*, Ankara. Erişim Adresi: http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Anadolu%20Mitolojisi.pdf(Erişim Tarihi: 25.02.2019).
- Anonim, (2013), *Giresun İli Doğa Turizmi Master Planı(2013-2023)*, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12 Bölge Müdürlüğü Giresun Şube Müdürlüğü, [http://bolge12.ormansu.gov.tr/Erişim Tarihi: 16.09.2013](http://bolge12.ormansu.gov.tr/Erişim_Tarihi:16.09.2013).
- Anonim, (2015), *2015 Faaliyet Raporu ve Tanıtım Bülteni*, Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Giresun.
- Anonim (2017), *Giresun İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu*, Giresun Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Giresun.
- Anonim, (2018), *Giresun İl Turizm Stratejisi ve Eylem Planı*, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, Trabzon. Erişim Adresi:<http://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/giresun-il-turizm-stratejisi-ve-eylem-planı.pdf>- Erişim Tarihi: 17.08.2019).
- Akyol, M., (2018), *Giresun'da Efsaneler Söylenceler Masallar*, Kültür Ajans Yayınları No: 367, Ankara.
- Aktaş, S. ve Batman, O., (2010), “Efsanelerin Turistik Çekicilik Üzerine Etkileri: Profesyonel Turist Rehberlerine Yönelik Bir Araştırma”, *e-Journal Of New World Sciences Academy*, Cilt:5, Sayı: 4, s. 367-395.
- Altun, İ.E., (2013), *Giresun-G 40 Paftası*, Türkiye Jeoloji Haritaları, MTA, Jeoloji Etütleri Dairesi, N0:186, Ankara.
- Arınç, K., (2014), *Doğal, Beşeri, İktisadi ve Siyasal Yönleriyle Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri*, Biyosfer Araştırmaları Merkezi, Coğrafya Araştırmaları Serisi No: 105, Erzurum.
- Atalay, İ., (1987), *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*, Ege Üniv. Ed. Fak. Yay. No: 9, İzmir.
- Atalay, İ., (1997), *Türkiye Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Bekdemir, Ü. ve Sezer, İ., (2016), *Giresun İlinin Turizm Potansiyeli*, Giresun Üniv. Bilimsel Araştırma Başkanlığı (BAP) Projesi, Proje No: Sos-BAP-A-220413-37, Nobel Bilimsel Eserler, Ankara.
- Berens, E.M., (2013), *Antik Yunan Efsaneleri ve Roma Mitleri*, İlya İzmir Yayınevi, İzmir.
- Brooks, F., (2017), *Altın Post'un Peşinde*, Büyülü Fener Yayınları, İstanbul.
- Can, Ş., (1994), *Klasik Yunan Mitolojisi*, İnkılap Yayınevi, İstanbul.
- DOKAP, (2019), *Giresun Adası'nda Turizm ve Botanik Parkı Projesi*, DOKAP Başkanlığı, Piraziz/Giresun.
- Fink, F. (2004), *Antik Mitoloji'de Kim Kimdir?*, İlya İzmir Yayınevi, İzmir.

- GMİM, (2019), *Giresun Merkez'e Ait 1950-2017 Arasında Meteorolojik Veriler*, Giresun Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü, Giresun.
- Gökdağ, B. A.-Gökşen, C., (1998), "Giresun Efsaneleri", *Giresun Kültür Sempozyumu (30-31 Mayıs 1998)*, s. 188-200, İstanbul.
- Gökşen, C. (1999), *Giresun Efsaneleri (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Graves, R. (2004), *Yunan Mitleri*, Say Yayınları, İstanbul.
- Gül, S., (2017), "Mit ve Efsanelerin Amasya Turizmindeki Yeri", *Uluslararası Amasya Sempozyumu (4-7 Ekim 2017) Bildiriler Kitabı Cilt: 2*, s. 1059-1078. Amasya.
- İltar, G. ve Temür, A., (2018), "Doğu Karadeniz'de Antik Bir Yerleşim: Aretias/Khalkeritis Adası (Giresun Adası)", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, Sayı: 24, s. 11-30.
- İnandık, H. (1971), *Deniz ve Kıyı Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları No 47, İstanbul.
- Kara Düzgün, Ü., (2009), "Giresun Adak Yerlerinde Tespit Edilen Çeşitli Uygulama, İnanış ve Efsaneler", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume:2/7, s. 133-153.
- Karagöz, İ., (2007), *Mitolojide Doğu Karadeniz*, Derya Kitabevi, Trabzon.
- Kardeniz Yağmur, S., (2018), "Efsane ve Mitoloji Üzerine Genel Bir Değerlendirme ve Efsane Mitoloji İlişkisi", *Asia Minor Studies-İnternational Journal Of Social Sciences*, Cilt:6, Sayı:12. s. 3117-328.
- Koçman, A., (1993), *Türkiye İklimi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları:72, İzmir.
- MGM, (2016), *Erinç İklim Sınıflandırmasına Göre Türkiye İklimi*, Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı Klimatoloji Şube Müdürlüğü, Ankara. Erişim Adresi: https://www.mgm.gov.tr/FILES/iklim/iklim_siniflandirmalari/erinc.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2019).
- Nar, M.Ş., (2014), "Günümüz Toplumunda Mitler: Anadolu Halk Efsaneleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Cyprus İnternational University Folklor/Edebiyat Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 79, s. 55-77.
- Örenç, A.F., (2009), "Geçmişten Günümüze Giresun Adası", *Uluslar arası Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu 09- 11 Ekim 2008*, Cilt: 1, Ankara, 40- 54.
- Özmenli, M., (2013), *Giresun Tarihi (Eskiçağdan Ortaçağ'ın Sonuna Kadar)*, Eser Ofset Basım ve Yayın Matbaacılık, Erzurum.
- Sever, R., (2015a), *Coğrafik Konum*, Ü. Bekdemir ve Fatsa M.(Edit), Geçmişten Günümüze Giresun, Giresun Valiliği, Giresun İl Özel İdaresi, s. 11-12, Giresun.
- Sever, R., (2015b), *Fiziki Coğrafya*, Ü. Bekdemir ve Fatsa M.(Edit), Geçmişten Günümüze Giresun, Giresun Valiliği Giresun İl Özel İdaresi, s. 92-139, Giresun.
- Seyidoğlu, B., (1992), *Efsane*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü (Edit), Türk Dünyasının El Kitabı Üçüncü Cilt, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: Seri: 1, Sayı: A-23, Ankara.
- TDK, (2019), *Efsane ve Mitolojinin Tanımı*, Erişim Adresi: <http://tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 25.02.2019).
- Yenipınar, U. ve Yıldırım, O. (2016), "Destinasyon Markalaşmasında Yerel Simgelerin Logo ve Amblemelerde Kullanılması: Muğla Araştırması", *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/ Journal of Travel and Hospitality Management*, Cilt: 13, Sayı: 1, s.28-46.

Yılar, Ö., (2005), “Mit-Efsane ve Eğitim”, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 11, s. 383-392.

<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR-58223/giresun-adasi-kazi-calismalari.html> (Erişim Tarihi: 10.05.2019).

Yılmaz, H., (2015), “Köröğlu Turizminin Oluşturulmasında Filmlerin Rolü”, *AIBU Journal of Social Sciences*, Cilt:15, Sayı:3, s. 201-220.

<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR-206819/giresun-adasi-ii-derece-arkeolojik-sit-alani.html> (Erişim Tarihi: 10.05.2019).

<http://giresun.gov.tr/giresun-adasi-icin-unesco-dunya-mirasi-gecici-listesine-kayit-basvurusu-yapildi> (Erişim Tarihi: 10.05.2019).

<https://www.Altın Post.net> (Erişim Tarihi: 17.08.2019).

<https://www.denizlerdeyiz.org/geziler/ralli/daddetkinlik-katilim-formu> (Erişim Tarihi: 17.08.2019).

<https://www.denizlerdeyiz.org/daddrally-black-sea-2019>(Erişim Tarihi: 17.08.2019).

<https://portal.emodnet-bathymetry.eu/>(Erişim Tarihi: 17.10.2019).

Görüşme ve Mülakatlar

H. Adanır, görüşme, 24.05.2019.

T. Uzuner, görüşme, 30.05.2019.